

ANNE BABA OKULU

Gençlerin toplum içinde bize yaşattıkları olumsuzlukları gördükçe herkezin bu gençlerin ana-babalarını suçladıklarını görürsünüz. Hepimiz şu sözleri hep duyarız : Anne-babaları bu çocuklara hiç mi terbiye vermemiş? Bunların ailesi hiç mi ilgilenmiyor bunlarla, böyle sorumsuzca çocuk yetiştirilir mi hiç? Hep aile suçludur. Eğer onlar çocuklarına yeterli ve mükemmel eğitim verselerdi çocuklar böyle mi olurdu? Ah şu aileler yok mu, "saldım çayıra, mevlam kayıra" usulüyle hiç çocuk mu

yetiştirilir? Evet okulda yöneticiler ve eğitimciler onları suçlar, politikacılar onları suçlar, kanun uygulayıcıları onları suçlarlar. Hep anne-babalar suçlanır. Suçlamak kolaydır önemli olan çözüm getirmektir. Anne-babalar suçlanıyor ama onların karşılaştıkları problemlerde onlara kim yardımcı olacak. Onlar neyi yanlış yaptıklarını, nasıl yapmaları gerektiğini nereden öğrenecekler!

"Karanlığa küfredeceğine bir mum da sen yak." Konfüçyüs

Maalesef anne-babalar suçlanır ama eğitilmez. Her yıl milyonlarca genç çift, en zor meslek sayılan anne-babalığı üstlenir. Tümüyle aciz ve çaresiz bir bebekten, katılımcı, üretici, iş birliğini ve insanlara yardımcı seven, vatani için çalışmaya azimli insanlar yetiştirme sorumluluğunu yüklenir. Bundan daha zor ve özveri isteyen bir meslek var mıdır? Kaç anne-baba bu meslek için eğitilmiştir? Şu an çalıştığımız işlerimizi yapabilme adına her birimiz bir eğitimden geçmiştizdir. Dört, beş yıllık fakülteleri bitirmeden hiçbir işin sertifikasını bizlere veremiyorlar ama anne-baba olma sertifikası almadan çocuklar yetitiriyoruz bunun sorumluluğunu kim taşıyacak, yalnızca anne-babalar mı?

Bu gün ergenlik çağına gelen binlerce genç kendilerine göre geçerli nedenler yüzünden anne-babalarını "işten atmışlardır":

"Annem-babam benim yaşındaki gençleri anlamıyor."

"Her gece eve döndüğümde konferans dinlemekten bıktım."

"Anne-babama hiçbir şey anlatmam. Anlatsam da anlamıyorlar."

"Keşke annem-babam beni rahat bıraksa."

"En kısa zamanda evden ayrılacağım. Her konuda sürekli başımın etini yemelerine dayanamıyorum."

Bu çocukların anne-babaları, dile getirdikleri aşağıdaki sözcüklerle çocukları tarafından "işten kovulduklarının" farkına vardıklarını göstermişlerdir, artık onlar üzerinde tesir güçleri kalmamıştır.:

"On beş yaşındaki oğlumu artık hiç etkileyemiyorum."

"Onunla uğraşmaktan artık vaz geçtim."

"Nereye gittiğini, ne yaptığını anlatmıyor. Ona nerdeydim diyorum; beni ilgilendirmediğini söylüyor."

"Bizimle konuşmuyor. Biz konuşmaya çalışınca; "rahat bırakın beni" diye çıkışıyor."

Neden bu kadar çok sayıda genç anne-babalarına "düşman" olarak görmeye başlıyor? Neden bugün evlerde kuşaklar arası ayrılık bu denli yaygın? Neden toplumumuzdaki anne-babalar ve çocuklar kelimenin tam anlamıyla birbiriyle savaşıyorlar? Ne yapmamız gerekiyor?

Seminerlerimizde "ilk çocuk sayesinde deneme-yanılma yoluyla anne-babalığı öğrendiğimizi,

daha sonrakilerde aynı hatalı davranışları sergilemediğimizi" ifade ettiğimizde anne-babalar acı-acı gülümsüyor. Onların bu durumu bizi de

derinden yaralıyor. Bu çalışmamızla toplumumuza sevgi dolu, mutlu, insanlarla barışık, sorumluluklarının bilincinde, ülkesi için çalışmaya azimli gençler yetişmesinde katkısağlayabilirsek, bahtiyar olacağız. Bu duygu ve düşüncelerle böyle bir gayret içine girdik inşallah Allah bizi mahçup etmez.

ÇOCUKLARIMIZIN BİZİ NASIL MUTLU EDECEĞİNİ DÜŞÜNÜYOR, FAKAT ONLARI NASIL MUTLU EDECEĞİMİZİ HİÇ DÜŞÜNÜYÜRÜZ.

Ah Ya Rabbi! Bu zamanda mesut insanlar ne kadarda azaldı. Kimi işinden kimi eşinden, kimi arkadaşından, kimi komşusundan şikayetçidir. Kimi para ve mevki peşinde koşmaktan, kimi falanca zengine kızmaktan kendini yer bitirir.

Eğer elimde olsaydı, mutsuz ve memnuniyetsiz insanlara çocuk yapmalarını yasaklardım. Kocasını sevmeyen kadın kendisine arkadaş olsun diye çocuk doğurur. Bir başkası "çocuğu yok" demesinler diye çocuk yapar. Kimi de "yaşlandığım zaman bana baksın" diye çocuk ister.

Hayal kırıklığına uğramış, hayatta umduğunu bulamamış kimseler, hayallerini gerçekleştirmek için çocuğu kullanırlar. "Benim yapamadığımı çocuğum yapacak, benim olamadığımı çocuğum olacak" derler.

Bence esas hata şuradadır. Biz; çocuklarımızın bizi nasıl mutlu edeceklerini düşünüyor, fakat onları nasıl mutlu edeceğimizi hiç düşünmüyoruz. Çocuğu istesin veya istemesin, sevsin veya sevmesin, bir sürü şeyler öğretiyoruz. Neden? "Ne harika çocuğu var" desinler diye!

Ne olur! "çocuğunuzu ihtiraslarınıza kurban etmeyin!"

*BİR ANNEYE MEKTUPLAR adlı kitaptan

Hiç birimiz mükemmel değiliz; ama çoğu zaman başkalarından ve özellikle çocuklarımızdan mükemmel olmalarını isteriz.

Anne-Babanın görevi çocuğunu keşfetmek, onda olan yeteneklerin gelişmesini sağlamaktır; yoksa onu her yaptığından dolayı eleştirmek değil.

ANNE-BABALARIN DİKKAT ETMESİ GEREKEN BAŞLICA NOKTALAR.

ÖNCE ÇOCUĞUNUZU İYİ TANIYIN !

Anne-babalar özellikle çocukları tanımalı, onları ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirmelidir. Bu konuda kendi tutku ve arzularına göre değerlendirme yapmamalıdır. Çocukların çeşitli derslere olan yetenekleri ayrı ayrıdır. Her dersten aynı başarıyı beklemek, çocuğu kabiliyetinin olmadığı bir sahada zorlamak ve onu boşu-boşuna gerilim ve stres içine atmak demektir. Bu durumdaki bir çocuğun mutlu ve huzurlu olması mümkün değildir. Yetenekleri yeterince işlenen her insan mutlu olur. Mutlu olan her insanda başarılı bir yol tutturur. Fakat başarılı olan her insan mutlu değildir. Çocuklarımızın mutluluğu bizce her şeyden daha önemli olmalı.

SON ÇOCUKLUKTA GELİŞİM (6-12 YAŞ)

Gelişimde her dönem kendine özgü ve belirli bedensel, zihinsel, duygusal ve toplumsal özellikleri taşır. Bireysel ayrılıklarla birlikte bu ortak özelliklerin bilinmesi bireyin eğitiminde izlenecek yolu belirler.

Bizde yaşlara göre bunları ele alacağız, böylece hangi yaş bizi ilgilendiriyorsa onu takip etmemiz daha kolay olacak.

6 YAŞ ÇOCUĞUNUN DUYGUSAL VE SOSYAL GELİŞİMİ

- 1- Günlük işlerde sorumluluk alır.
- 2- Oyunu kuralına göre oynar.
- 3- Başladığı işi bitirir.
- 4- Kişileri ve eşyaları paylaşır.
- 5- Büyüklerini memnun etmeye çalışır.
- 6- Kendinden küçüklere karşı koruyucudur.
- 7- Değişik arkadaşlar edinir.
- 8- Haksızlığa uğradığı zaman kendini savunur.
- 9- Adil olan cezayı kabul eder.
- 10- Korkularını söyler.
- 11- Kendisine yetişkin gibi davranılmasından hoşlanır.
- 12- Çok hızlı duygu değişiklikleri yaşar.
- 13- Meraklıdır
- 14- Heveslidir.
- 15- Affedicidir.
- 16- Alçak gönüllüdür.
- 17- Okula gitme macerasından hoşlanır.
- 18- Hala okul öncesi çocuğu özelliklerini gösterir.
 - Dengesiz, kurala karşı, isyankar bir tutum
 - Karar verme güçlüğü, bir şeyin olumlu ve olumsuz iki yüzü arasında hızla gelip gider.

7 YAŞ ÇOCUĞUNUN DUYGUSAL VE SOSYAL GELİŞİMİ

- 1- Mantıklıdır.
- 2- Yumuşak başlıdır.
- 3- Saçmalar.
- 4- Hüzünlüdür.
- 5- Hayalcidir.
- 6- Ben merkezcidir.
- 7- Toleranslıdır.
- 8- Sıkılgandır.
- 9- Yeteneklerini tekrar tekrar prova etmek ve geliştirmek ister.
- 10- Arkadaş canlısıdır.
- 11- Endişelidir.
- 12- Kendi dünyasının kontrolünü elinde tutmak ister.
- 13- Küçük düşmekten korkar.
- 14- Şikayet eder
- 15- Küser
- 16- Kendini eleştirir.
- 17- Bir şeyler biriktirir
- 18- Olayların iç yüzünü kavrayabilir.
- 19- Özveride bulunarak uzlaşır.
- 20- Çekingendir
- 21- Tanımadıkları ile iyi geçinemez
- 22- Üretkendir.
- 23- Harekete geçmeden önce çekimserdir.
- 24- İç dünyasında çok aktiftir.
- 25- Kendini başkasının yerine koyabilir.

26- Anne-babasının sevgisine gereksinim duyar.

27- Övünür.

8-9 YAŞ ÇOCUĞUNUN DUYGUSAL VE SOSYAL GELİŞİMİ

1- Daha çok bir yetişkine benzer.

2- Yeni fikirleri sever.

3- Gösteriden hoşlanır.

4- Barış severdir.

5- Coşkuludur.

6- Anne-babasına bağlıdır.

7- Giderek gelişen zekaya ve iç görüye sahiptir.

8- Dikkafalıdır.

9- Kendini ilgilendirmeyen konulara kulak misafiri olur.

10- Para ilgisini çeker.

11- Büyüyünce anne-babası gibi olmak ister.

12- Sevgisini gösterir.

13- Övülmeyi bekler

14- Güvenilmeyi ister.

15- Bağımsızlığının peşindedir.

16- Eleştiriseldir.

17- Karşı cinse karşıdır.

18- Motor becerileri gelişmiştir.

19- Terbiyelidir.

20- Başkalarını düşünür.

21- Kendini kontrol eder.

22- Kendine güvenir

23- Dağınıktır.

9-10 YAŞ ÇOCUĞUNUN DUYGUSAL VE SOSYAL GELİŞİMİ

1- Dost tavırlıdır.

2- Kendi düşünce ve davranışlarını tahlil edebilir.

3- Gergindir.

4- Unutkandır.

5- Neşelidir.

6- Kendine güvenir.

7- Güven duyabilir.

8- Dürüştür

9- Gözlemcidir.

10- Arkadaşına uyar.

11- Anne-babaya gereksinimi vardır.

12- Bebeksi davranışlara geri döner.

13- Endişelidir.

14- Kolaylıkla cesareti kırılır.

15- Israrcıdır.

16- Kendini eleştirir.

17- Ev dışı etkinliklere bayılır.

18- Yeni ufuklar peşindedir.

19- Sporu sever.

20- Eli açıktır.

21- İçtendir.

22- Kuralları sever.

23- Kötü kelimeler kullanır.

24- Karşı cinse karşıdır.

25- Kendini harekete geçirir. Eski yeteneklerini geliştirir.

10-11 YAŞ ÇOCUĞUNUN DUYGUSAL VE SOSYAL GELİŞİMİ

- 1- Çocukluk dönemi bitişiyile tanışır.
- 2- Düşünmeden hareket eder.
- 3- Ağlamaklıdır.
- 4- Ne dediğini bilmez kararsızdır.
- 5- Grup tarafından kabul edilmek ister.
- 6- Duygusaldır.
- 7- Öfkelidir, çabuk kızar.
- 8- Kendinden küçükleri eleştirir.
- 9- İlginçtir.
- 10- Bir kahramana aşırı ilgi gösterir.
- 11- Sosyaldır.
- 12- Dikkatsizdir.
- 13- Konuşkandır.
- 14- Ahlak prensiplerine göre davranır.
- 15- Meraklıdır.
- 16- Gururludur.
- 17- Grup çalışmasına uyar.
- 18- Başarı peşindedir.
- 19- Uysaldır.
- 20- Doğal ve ani tepki gösterir.

11-12 YAŞ ÇOCUĞUNUN DUYGUSAL VE SOSYAL GELİŞİMİ

- 1- Huysuz, aksi ve geçimsizdir.
- 2- Anne-babadan ayrılmaya çalışır.
- 3- Rakat duramaz kıpır-kıpırdır.
- 4- Konuşkandır.
- 5- Gürültücüdür.
- 6- Sosyaldır.
- 7- Gülünçtür.
- 8- Caziptir.
- 9- Ergen gibi davranmak ister.
- 10- Duygu durumu hızlı değişir.
- 11- Kararsızdır.
- 12- Vicdanlıdır.
- 13- Sakardır.
- 14- Duygusaldır.
- 15- Taşkındır.
- 16- O mu bu mu diye sürekli düşünür.
- 17- Genellikle iyi karar verir.
- 18- Ben merkezcidir.
- 19- Mizahı sever.
- 20- Vericidir.
- 21- Taklitcidir.
- 22- Her şeyi para ile ölçer.
- 23- Bilgi vermekten hoşlanır.
- 24- Giyim ve davranışlarına özen göstermez.
- 25- Meraklıdır.
- 26- Rekabetçidir.
- 27- Eleştiriseldir.
- 28- Adil davranılmasını ister.
- 29- Anne-Babasının mükemmel olmadığını farketmeye başlar.

12-13 YAŞ ÇOCUĞUNUN DUYGUSAL VE SOSYAL GELİŞİMİ

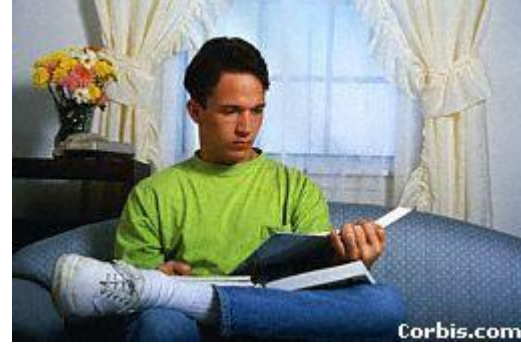
- 1- Ergenliğe dönüşme başlar.
 - 2- Büyük duygu salınımları görülür.
 - 3- Bağımlılık, bağımsızlık tartışmaları başlar.
 - 4- Mantıklı olmaya başlar.
 - 5- Uzun süre sonra sonucunu alacağı şeyler yerine içinde bulunduğu anı değerlendirmek ister.
 - 6- Yaşıtlarına bağlıdır.
 - 7- Temiz olmaya başlar.
 - 8- İyi olmak ister.
 - 9- Arkadaşlarıyla bir arada olmaya heveslidir.
 - 10- Bilgi için açtır.
 - 11- Soyut düşünür.
 - 12- Anne-babadan uzaklaşır.
- 12 yaşına doğru çocuk muhakeme yeteneğini çok defa aşırı bir derecede belli etmeye başlar. Her şeyi mesele yapabilir. Bu onun çevresinde yeni güçlüklerle karşılaşmasını sağlar. Kendine yapılan hizmetleri verilen sözleri eleştirir.
 - Bu dönemden itibaren çocuk psikolejisi, erkek ve kadın psikolejisine terketmeye başlamaktadır. Birey artık çocuktan çıkmakta kendi cinsel özelliklerine adaptasyon sancıları çekmektedir.
 - Büyümenin kendisine sağladığı olanaklar karşısında yeni bir kişilik elde etme sorunu bu dönemin karakteristikliğini oluşturur.

ERGENLİKTE ÇOCUĞUNUN DUYGUSAL VE SOSYAL GELİŞİMİ

Ergenliğin ilk yıllarında anne-babaların çocukları hakkında genellikle şöyle konuştuğu görülmektedir; **asi, hırçın, evde huysuz, dışarıda sıkılgan, durgun ve dalgın, sorumsuz kendi başına buyruk, alıngan ve karamsar, ters ve olur olmaz şeye ağlıyor, ders çalışmıyor, kaide ve kuralları tanımıyor, küstahça konuşuyor.**

Bütün bu davranışlar yetişkinleri kaygılandırırsa da ergenliğin ilk yılları için normal sayılabilecek davranışlardır. İlköğretimin 6. sınıfından itibaren dengeli ve uyumlu ilkökul çocuğu gider ve yerine oldukça **tedirgin, kuruntulu güç beğenen ve çabuk tebki gösteren bir ergen** gelir.

- 1- 11 yaşından itibaren çocuklar çabuk sevinir, çabuk üzülür, birden sinirlenir ve olur olmaz şeyleri sorun yaparlar.
- 2- Duygularının çok özel ve ölümsüz olduğuna inanırlar. En büyük aşkları o yaşamıştır. En büyük sıkıntıları o çekmiş, beğenilere, övgülere o erişmiştir.
- 3- Derslere ilgisi azalmıştır. Çalışma düzeni bozulmuş ve tepkisinin ne olacağı önceden kestirilemez olmuştur. Çalışmak, başarılı olmak gibi sorumlulukları olduğunu unuttur.
- 4- Bencilleşir, istekleri artar, konan yasakları saçma, kendine tanınan hakları ise yetersiz bulur. Evdeki kuralların çokluğundan ve sıkılığından hep yakınır durur. Anne babasının uyarılarına çabuk sinirlenir ve tepki gösterir, kabalaşır, ters cevaplar verir. "Bana karışamassınız. Ben çocuk değilim" der. Onların duygularını, sevgilerini, ilgilerini gereksiz yere görür. Onların düşüncelerini eskimiş, zamanı geçmiş bulur. Onları beğenmez hatta alay eder.
- 5- Ailesinden yeterince ilgi ve sevgi görmemesi ya da böyle olduğunu sanması onu başka gurupların, çevrelerin içine sürükler. Ailesi ve çevresiyle sağlıklı iletişim kuramayan genç bu gereksinimi doyuracak başka ilişkiler kurar. Ailenin, yakın çevrenin uzantısı olmaktan kurtulmak için genç değişim ve yeni iletişim kaynakları arar. İletişim yaptığı kaynak ve kişilerin özelliğine göre; giyinmesini oturmasını, yürümesini, çalışmasını amaçlarını, inançlarını, dünya görüşünü, düşüncelerini etkileyen iletiler alır. Gence her an değişik kaynaklardan gelen bu iletiler onun tarafından özdeşleştirilip kendisiyle bütünleştirilirse gencin kimliğini ve kişiliğini oluşturur. Gençlik çağında arkadaş grubunun genç üzerindeki etkisi gencin içinde bulunduğu bütün diğer gruplardan daha önde gelir. Evde anne-babasından anlayış göremeyen, onlarla çatışma içinde olan genç evde bulamadığı güveni arkadaş çevresinde arar. Onlara daha çok bağlanır ve benimser. Onlardan aykırı kalmamak

Corbis.com

için kendisine aykırı gelen düşünce, tutum, davranış ve eylemleri bile benimser. Kendilerine sırdaş ve dert ortağı ararlar. (Günlük tutma bu dönemde yaygındır.) Argo konuşur. Arkadaş gurubundan ayrı düşmekten korkar. Evde arkadaşlarının eleştirilmesine kızar.

- 6- Sürekli bir gidiş geliş içindedir. Kabına sığmaz gibidir, evde durmak istemez. Eve akşamları dönüş saatine dikkat etmez. Gece sokağa çıkmak ister.
- 7- Dağınık ve savruktur.
- 8- Evde ne bulursa yer, ayak üstü atıştırır.
- 9- Gençlik çağı bağımsızlık çağıdır. Kendisi ve çevresiyle ilgili tüm kararlarda, bağımsız ve özgür olmak ister. Giyeceğine, yiyeceğine, eve geliş gidiş zamanına başkalarının karışmasını istemez. Alabildiğine bağımsız ve özgür yaşamak için her türlü çabayı gösterirken ailenin ekonomik durumunu görmezlikten gelir. Gençler evden kopar ve çevresine yönelir. Gençler için evde oturmak onlara işkence gibidir. Spora ilgi artar.
- 10- Sporda kazanılan başarı gencin kendine olan güvenini arttırır. Grup halinde yapılan sporlar, gencin yaşitlarıyla kaynaşmasını sağlar.
- 11- Artık eski Ayşe, Aslı, Fatma, Sevda, Mehmet, Hasan, Ali gitmiş yerine ilgileri artmış, gelip geçici hevesleri çoğalmış, gürültülü müzik dinleyen, süse ve giyime özen gösteren gençler gelmiştir. Genç kızlar kendilerine daha iyi bakmakta, ayna karşısında uzun zaman geçirmektedirler. Bazen bir sivilce genç kızların moralini bozmaya yetmektedir.
- 12- Özel ve biricik olduklarını hissetmek isterler. Gençlerin bu dönemde en çok önem verdikleri şey; adam yerine konulmaktır.
- 13- Başkalarından daha önemli olduğu düşüncesi hakimdir. Kendisini evrenin merkezinde etkin ve güçlü gören genç, anne-babasını hatta öğretmenini etkisiz, güçsüz, yetersiz görmeye başlar. Bunu da hissettirir. Onlara duyduğu güveni azalır. Hatta onları eleştirir, küçümser. Bu durumda aile yada öğretmen onunla güç kimde mücadelesine girmemelidir.
- 14- Bedensel gelişimin ardından ortaya çıkan zayıflık, şişmanlık, uzun boy, kısa boy gibi unsurlar problem olmaya başlamıştır.
- 15- Evde yalnız kalamayı isterler. Kendilerini kendi odalarına yada evin boş bir odasına kapatırlar. Kardeşlerini terslerler.
- 16- Film yıldızlarına veya isimleri ön bilana çıkan kişilere hayranlık duyarlar.
- 17- Telofon tutkusu başlar, arkadaşlarıyla uzun uzadıya konuşurlar.
- 18- Artık onlar birer genç kız ve delikanlıdırlar. Bir yandan büyümek için sabırsızlanırlar; ancak çocuksu davranışları da bırakamazlar.

Ergenliğin ilk yıllarında görülen bu kararsızlıkları ve tutarsızlıkları sağlıklı bir kişilik gelişiminin görünümü saymak gerekir. Bu olumsuz davranışlar benlik yapısının bir zorlama karşısında olduğunu göstermektedir. Ve zorlanmaların daha çok bağımsızlığa duyulan gereksinimlerin artışından ve cinsel uyanıştan kaynaklandığı söylenebilir. Bu dönemde genç, toplum içinde kendini aramaya, kişilik sınırlarını belirlemeye başlar. Kim olduğunu, ne olacağını, toplumdaki yerinin neresi olduğunu bulmaya çalışır. Bilinçli ve bilinçsiz olarak kişiliğini oluşturur. Ergenin yeni gereksinimlere doyum getiren aynı zaman da toplumsal kurallarla çelişmeyen davranışlar kazanıncaya kadar **pek çok yanlışlar içine düşmesi** doğaldır. Bu dönemde duygusal, dengesiz ve önseziden yoksun olurlar.

Eğer kişi bebeklik çağından başlayarak ergenlik yıllarına kadar getirdiği kişilik yapısında;

- Temel güven duygusu yerine --- güvensizlik,
- Bağımsızlık yerine --- kararsızlık,
- Girişim yerine --- güvensizlik, suçluluk,
- Başarı duygusu yerine --- yetersizlik duygusu ile yoğrulmuşsa ergenlik çağının doğal bunalımları sırasında çok fazla zorlanacaktır.

Farklı ekonomik ve toplumsal düzeylerden gelen, kız ve erkek öğrenciler üzerinde yaptığımız anket araştırmaları, gözlem ve konuşmalar bunların

% 30 ' unun bedensel değişme ve gelişmeden kaynaklanan iletişim sorunları olduğunu ortaya koymuştur. Bu sorunlar sıklık sırasına göre,

- **Aşırı duyarlılık ve coşku**, Mutlu, uysal, dengeli çocuğun yerini, kaygılı, tedirgin, dengesiz, uyumsuz genç alır. Genç, bocalama ve kararsızlık içindedir. Duyguları, ilgileri çabuk değişir. Coşkuları ölçsüz, sınırsız dengesizdir. Gençlik çağı, abartılmış aşırı, çabuk ve kolay değişen duygu kaymaları ve coşkularla yaşanır. Genç kaygıdan mutluluğa, sevinçten sıkıntıya, kızgınlıktan taşkınlığa değişen duygu ve coşkularla iletişim kurar ve bu taşkın davranışlar bizi şaşırtabilir. Başkasının tatlı ve yumuşak bakışı, gülümseme, bir iki övgü sözcüğü onu mutlu eder. Asık bir yüz, sert mimik yada jest, kırıcı bir iki sözcük onu kaygının kızgınlığının, umutsuzluğun derinliklerine sürükler. İlgisi ve sevgiyle iletişim kurduğu insanlara karşı bir süre sonra kin ve nefret duyar. Kızıp öfkelenildiğini daha sonra beğenip yüceltir. Çekilip korktuğuna daha sonra sokulup yaklaşır. Kısacası gençlik çağının başlangıcı ruhsal bakımdan duyguların egemen olduğu çelişkili düşüncelerin ve davranışların bulunduğu bir geçiş dönemidir.
- **Utangaçlık, çevreden uzaklaşma,**
- **Sorumluluktan kaçma,**
- **Bilişsel (Bilgiyle ilgili) süreçlerde azalma,** Aşırı duygu yoğunluğu ve coşku ; algı, dikkat bellek, düşünme, mantık gibi bilgiyle ilgili işlevleri olumsuz yönde etkiler. Başarı, çalışma ve yaratıcılıkta verim düşer.
- **Girişim yetersizliği, ilgisizlik** olarak sıralanabilir.

Gençlerle anne-baba arasında ortaya çıkan ve kuşak çatışmasına yol açan durumları olayları tanımak amacıyla yaptığımız araştırmada, bu tür olayları, biçim ve içerik bakımından iki büyük grubu içinde topladım.

BİÇİM OLARAK KUŞAK ÇATIŞMASI YARATAN DURUMLAR, OLAYLAR.

- Eve dönüş ve yemek saati.
- Çalışma, eğlenme, gezme zamanı
- Giyinme ve süslenme biçimi
- Sözlü ve sözsüz iletişim biçimi
- Müzik dinlerken ve iş yaparken gürültü çıkarmak
- Arkadaş seçimi, arkadaş ilişkileri
- Kız-erkek arkadaşlığı
- Büyüklere karşı saygı
- Ekonomik olanaklar, para sorunu.

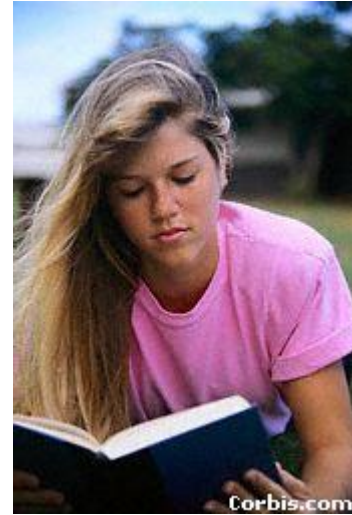
İÇERİK OLARAK KUŞAK ÇATIŞMASI YARATAN DURUMLAR, OLAYLAR.

- Özdeşleşme, Özerklik, sorumluluk anlayışından kaynaklanan düşünce farklılıkları
- Hak ve görev kavramı.
- Gelenek, görenek, din anlayışı ve yorumu
- Geçerli değer yargıları.
- Meslek seçimi
- Başarılı ve saygın insanın tanımı
- Müzik türü, dergi, günlük gazete, kitap seçimi
- Dinlenen radyo, izlenen televizyon, seçilen video kasetlerinin türü ve konusuna ilişkin görüşler.
- Dünya görüşü, yaşam felsefesi.
- Toplumun, ülkenin, insanlığın geleceğine ilişkin görüşler.
- Ekonomik, ideolojik ve siyasal görüşler.

Kuşak çatışmasının olumsuz, sağlıksız boyutlara erişmesini önlemek sağlıklı bir iletişimle gerçekleştirilebilir.

ANNE-BABALAR BU DÖNEMDE NE YAPMALI, NASIL DAVRANMALI?

- Kendinizi karşı tarafın yerine koyun. Onu anlamaya çalışın. Siz genç olsaydınız bu durumda nasıl davranırdınız?

- Ona olan sevgi ve saygınızı belli edin. Zorlamayla bu dönemde hiçbir şeyi değiştiremeyeceğinizin farkında olun. Kırıcı, sert, yıkıcı davranışlarda bulunmayın.
- Gençlik çağının fırtınalı ve zor olduğunu göz önünde tutun.
- Tutarlı davranın, kimi kez yediğiniz davranışlarınızı sonra övmeyin ya da övdüğünüzü sonra yermeyin.
- Onu ciddiye alın, verdiğiniz sözleri mutlaka tutun.
- Gencin yaşamı, giyinişi, süslenmesine ilişkin karar alırken durumu gençle tartışmak yerine onun düşünce ve önerilerine anlayış ve saygı gösterin.
- Aile ve evle ilgili konularda ve sorunlarda gencin de düşünce ve önerilerini alıp ona da danışın.
- Yaptığı hatadan dolayı hemen ona aşırı tepki göstermeyin, bunun aranızdaki ilişkiyi sarsacağını bilin.
- Konuşma ve tartışmalar sırasında gencin doğru düşündüğü, gerçeği bulup söylediği durumlarda ona hak verin, düşünce ve önerisini gerçekleştirmek için ona yardımcı olun.

- Gençlerle yapılan konuşma ve tartışmaları onları korkutarak ve yıldırarak kesmeyin.
- Gencin tutum ve davranışlarına biçim ve yön verirken "Benim gençliğimde" diye başlayan konuşma ve öğütlerden kaçınin.
- Gence bol-bol öğüt vermek yerine örnek davranışlar yapın ve örnek davranışları bulup gösterin.
- Karşılaştığınız problemlerde onun sevdiği, değer verdiği kişilerden istifade edin.

BU DÖNEMDE GENÇLER NE YAPMALI, NASIL DAVRANMALI?

- Kendinizi karşı tarafın yerine koyun. Anne-babanızı anlamaya çalışın. Kendi davranışlarınızı değerlendirirken; "siz anne-babanızın yerinde olsaydınız bu durumda nasıl davranırdınız?" diye düşünün.
- Bütün amaç, beklenti ve isteklerinizin hemen o anda tümüyle

gerçekleşmeyeceğini bilin.

- Her yerde ve her zaman erişkin ve tetişkinlerden öğrenmeniz gereken bilgiler, deneyimler olduğunu kabul edin.
- Konuşma ve tartışmalarda kırıcı ve sert olmaktan kaçınin.
- Engeller, sorunlar, zorluklar karşısında size destek ve yardımcı olacak insanların anneniz-babanız, yakınlarınız olduğunu unutmayın.

İLGİ VE SEVGİ...

"Çocuklarınızı çokça öpün! Her öpücük karşılığında cennette bir derece alacaksınız."
H.z. Muhammet (s.a.v.)

"Sevgi gelince tüm eksiklikler biter."

Yunus Emre

Çocuk eğitiminde en önemli koşul sevgidir. Her zaman her koşulda sevildiğini bilen çocuğun duygusal gelişimi dengeli olur.

Anne-babalar, çocuk için en önemli besinin "sevgi" ve "sevecenlik" olduğunu bilerek, çocuklarına yeterince ilgi ve sevgi göstermelidirler. Bu konuda özellikle aşırıya kaçmamaya dikkat edilmelidir.

Bir kişi susadığı zaman, ona sunulan su değerlidir. Çocuk için de O istediği zaman verdiğiniz sevgi daha değerlidir. Zamanınız ne kadar az, işiniz ne derece önemli ve yoğun olursa olsun, çocuk sevgi istediğinde ona yaklaşılmalı ve sevgi gösterilmelidir. **Sevgi, temelde çocukla geçirilen zaman anlamına gelmektedir.** Siz

ister çocuğunuza çok zaman ayırmak arzusunda olun, ister olmayın, çocuk her şeyin farkındadır. Ne onu oyuncuğa boğmak, ne bol öpücükle karşılamak, ne eğitim konusunda ona üstün olanaklar hazırlamak, ne de sosyal açıdan her türlü avantajı sağlamak onunla birlikte sevgi ile bütünleşerek geçirilen zamanın yerini doldurabilir. Çocuk onunla geçireceğiniz zamana bakarak, onu sevip sevmediğinizi bilecektir. Bu nedenle anne-babalar, çocuklarına olan sevgilerini onlara zamanlarını vermekle göstermelidirler.

20 DOLARLIK VAKİT

Çocuk: Babacığım bir saatte kaç dolar kazanıyorsun?

Baba: Ne yapacaksın? 20 dolar kazanıyorum.

Çocuk: 10 Dolarını bana verir misin?

Baba : Ne yapacaksın? Oyuncak mı alacaksın? Bıktım senin oyuncaklarından. Git odana, uyu!

Çocuk, bu tavır karşısında üzgün bir şekilde odasına çekildi.

Biraz dinlendikten sonra baba kendine gelir. Çocuğunu üzdüğünün farkına varır. Çocuğunun odasına çıkar. Yorgun olduğu için onu üzdüğünü söyler. Çocuğu 10 Dolar verir. 10 doları alan çocuk, yastığının altından bir 10 dolar daha çıkarır ve

Çocuk: Al baba 20 doları. Hadi bir saatini bana ver.

Çocukta görülen başarısızlık çoğu kez sevgi azlığından doğmaktadır. Okullarımızdaki uyumsuz çocukların sevgiye muhtaç olduğunu görürüz.

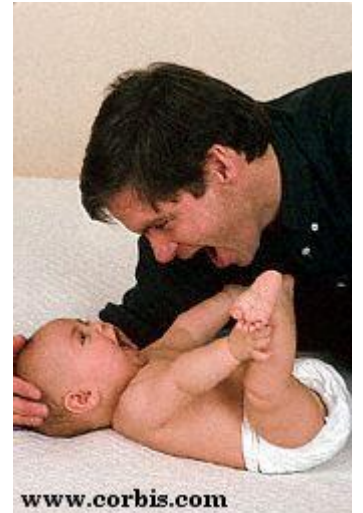
Sevgiden yoksun çocukların büyümesi, yürümesi, konuşması gecikir. Zeka düzeyinde gerileme olur.

Bu konuda bir araştırmayı vermek istiyoruz:

Gecekondu semtlerinden hastanede doğmuş 100 çocuk denemeye alınır. Doğan çocuklar, tek-çift yolu ile rasgele seçilerek tekler hastanede alı konulur. Çiftler de ailelerine verilir. Hastanede kalan çocukların her türlü bakımları en iyi şekilde yapılır. Diğer çocuklar ise yoksul aile yaşantılarına bırakılır. Çocuklar yedi yaşına geldikleri zaman yapılan ölçmede, gecekonduarda ama ailelerinin yanında yetişen çocukların zekâ, beden ve duygusal gelişim yönlerinin hastanede yetişenlerden daha üstün olduğu görülür.

Çocukları sevmek ateşe karşı bir kalkandır. Onlara iyilik etmek kişiyi sıradan geçirir. Onlarla beraber oturup yemek, ateşten (cehennemden) uzaklaştırır.

H.z. Muhammet (s.a.v.)

Çocuk anne ve babasından yeterli ilgi ve sevgi göremezse, onların ilgisini çekmek için kimi yan yollar arar. Örneğin; yemek yemez, ev halkı da yemek yemesi için çocuğun üzerine düşer. Çocuk sevgi ve ilgi gereksinimini bu yoldan gidermeye çalışır. Hatta çocuk öğretmen ve aileden yeterince sevgi göremezse onların isteği olan öğrenmeye karşı durur.

Aşırı sevgi de zararlıdır. Aşırı sevgi ve ilgi gösterilen çocuklar; şımarık yada pısrık (kendine güvensiz) olurlar. Her şeyin en iyisini kendisine ayırmak isteyen bir kişilik kazanır. Çocuğun sevgiyi almayı, vermeyi ve ayrıca sevgiyi paylaşmayı öğrenmesi gerekir.

Aşağıda hem çocuklarınıza hemde eşinize uygulayabileceğiniz sevgiyi arttırıcı pratik öneriler veriyoruz, bunları inceleyip uygulama içine girerseniz çok şeyin değiştiiğini göreceksiniz.

SEVGİNİZİ ARTIRMANIN 55 YOLU

1- Onu sevdiğinizi ve ona değer verdiğinizi sık- sık belli edin

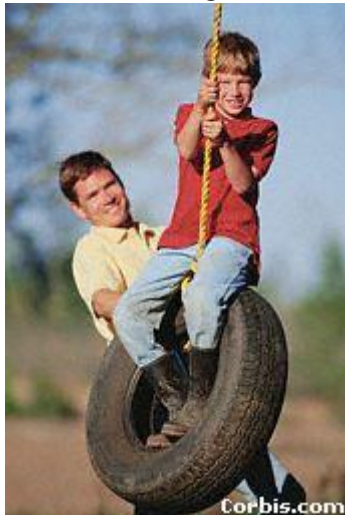
2- Ona ara sıra özel bir hediye verin

- 3- Bir arkadaşına ihtiyacı olduğunda mutlaka onun yanında bulunun
- 4- Ona her zaman için vakit ayırın
- 5- Sık- sık onunla yürüyüşe çıkıp konuşun
- 6- Birlikte yemek- yemek için dışarı çıkın
- 7- Özel günlerinde kesinlikle hatırlayın
- 8- Konuşurken tamamen onu dinleyin
- 9- Konuşurken tamamen samimi konuşun
- 10- Ona kesinlikle yalan söylemeyin
- 11- Konuşurken kesinlikle gözüne bakın
- 12- Onun iyi özelliklerini keşfetmeye çalışın
- 13- Onun üzüntülerini ve dertlerini dinleyin
- 14- Onun size tamamen güvenmesini sağlayın
- 15- Boş zamanlarınızı ona ayırmaya çalışın
- 16- Onun için fedakarlıkta bulunmaktan kaçınmayın

- 17- Onun arkadaşları ile tanışın
- 18- Tatil için birlikte program yapın
- 19- Uzun süre ayrı kalmayın
- 20- Onu anladığınızı hissettirin
- 21- Onun sevmediği şeyleri öğrenin
- 22- Onu değiştirmek yerine önce kendinizi değiştirmeyi düşünün
- 23- Onun hoşuna giden şeylerin bir listesini yapın
- 24- Yarınlar için birlikte plan yapın
- 25- Hayal ve düşüncelerinizi onunla paylaşın

- 26- Ona kızdığınızda onunla hemen konuşmaya çalışın
- 27- Yaptıkları hakkında tahminde bulunmak yerine onunla iletişim kurun
- 28- Onun kaygılarını anlamaya çalışın
- 29- Onunla bir çok ortak yönünüz olduğunu düşünün
- 30- İyi yönlerini sık- sık aklınıza getirin
- 31- Onu her zaman için kontrol etmeye çalışmayın
- 32- Kendini ifade etmesine sık- sık izin verin
- 33- Onun hayatındaki zorlukları sık- sık hatırlayın
- 34- Başarılarını takdir edin
- 35- Yanında olduğunuzu hissettirin
- 36- Duygularına öncelik tanıyın
- 37- Onu olduğu gibi kabul etmeye çalışın
- 38- Onu toplum önünde eleştirmeyin, ona kötü söz söylemeyin
- 39- Onun için özel olan nedir ? Onu bulun
- 40- Onun sevdiği şarkıları öğrenin ve birlikte dinleyin

- 41- Ona bir kitap alın ve onun için imzalayın
- 42- Ona iltifat etmeyi unutmayın
- 43- Hata yaptığınızda ondan gecikmeden özür dileyin
- 44- İyiliği karşısında teşekkür etmeyi unutmayın
- 45- Hatalarını büyütmeyin ve ona karşı hata yapmamaya çalışın
- 46- Onun hakkında iyimser olun , iyi düşüncelerinizi pekiştirin
- 47- Onun hakkındaki iyi düşüncelerinizi diğer insanlara söyleyin
- 48- Gücendiğinizde ondan kaçmaya çalışmayın
- 49- Onun yerine sık- sık kendinizi koyun
- 50- Endişelerinizi rahatça söyleyin
- 51- Ona biraz daha zaman tanıyın
- 52- Onun için yaptıklarınıza bir yenisini ekleyin
- 53- Her şey bittiğinde ona bir şans daha tanıyın

54- Hayatınızın her aşamasında onu da düşünün

55- Kişiliğine önem verin , duygularını anlamaya çalışın

ÇOCUKLARIN OYNAMASI, ARKADAŞLIKLARI VE ARKADAŞLARI ...

"Oynamayan at tay olmaz." Türk Atasözü

Oyun, çocuğun gelişmesi ve kişilik kazanması için **sevğiden sonra gelen ikinci en önemli ruhsal besindir**. Sevğiden yoksun bir çocukluk gibi oynusuz bir çocukluk da düşünülemez.

" Çocuk ruh sağlığı sevmek ve oynamaktır." Atalay Yörükoğlu

Çocuğun oyun oynaması, onun gelişimi açısından çok önemlidir. Çocuk oynadıkça duyuları keskinleşir, yetenekleri serpilir, becerisi artar. Çünkü oyun çocuğun en doğal öğrenme ortamıdır. Duyduklarını gördüklerini sınavıy denediği, öğrendiklerini pekiştirdiği bir deney odasıdır.

Oynayan çocuk, kendi küçük dünyasındadır. O dünyaya kendisi egemendir. Kurallarını kendisi koyar ve kendisi bozar. Karışmaya kalkan olursa sinirlenir. Kurdukları oyunu, yerleştirdikleri eşyaları değiştirmeyi bir deneyin, hemen tepki gösterirler. Diktikleri kuleyi yanlışlıkla devirseniz yeniden yapılamazmış gibi ağlarlar.

Oyun, çocuğun dili ve en etkili anlatım aracıdır. Oyun aracılığı ile üzüntülerini, kaygılarını, korkularını dile getirir.

Oyunlarında büyükleri taklit ederler. Bebeğini sallayan, giydirip besleyen, yatağına yatırıp ninni söyleyen bir küçük kız, annenin yavrusuna verdiği bakımı ayrıntılarıyla uygulamaktadır. Bebeğiyle konuşurken söylediği sözlerin kendi annesininkilere benzediği de gözden kaçmaz. Azarlayışı, avutuşu, okşayışı ve sözlerinden kendi annesini sahnede oynadığını sanırsınız.

Oyun çağındaki çocukların arkadaş edinmesi, ördek yavrularının suya dalar dalmaz yüzmeleri gibi doğal bir iştir. Yeter ki çocuk, yaşlılarıyla kaynaşabileceği ortamı bulsun. Bir araya gelen iki çocuk daha birbirinin adını öğrenmeden oynamaya koyulurlar. Ancak birlikte oynayabilmek için, oyuncakları paylaşmak, oyun kurallarını bozmamak gerekir. Başlangıçta çekişme, ikişme ve bozuşma olağandır. Ama bozuşmalarıyla barışmaları bir olur. Oyunun tadı bencilliği geriye iter. Oyunun çekiciliği üç yaşından başlayarak çocukları iş birliğine iter. Böylece oyun, **çocuğun toplumsal bir varlık olarak gelişmesinde en doğal ortam olur**. Oyun aracılığıyla gelişen arkadaşlık ilişkileri giderek toplu oyunlarda daha düzenli bir arkadaşlığa yol açar.

Oyun çocuğun en güçlü ve doğal dürtülerinden biri olan saldırganlık dürtülerini boşaltmasına da yarar. Kendisine uygulanan cezaları hayalde de olsa başkalarına uygulayarak, doktor olup iğne

yaparak, polis olup suçluları yakalayıarak bu dürtülerine uygun bir çıkış yolu bulur. Yalandan ölür ve öldürür.

Çocuğun oyunlardaki davranış biçimi aile içinde aldığı eğitimi yansıtır. Evde her istediği yapılan, bir dediği iki edilmeyen çocuk başlangıçta zorluk çeker. Bencil davranır, paylaşmaya yanaşmaz. Çocuk küser, mızıkçılık eder. Zora gelince büyüklere sığınır. Özellikle ev dışında yaşlılarıyla oynama olanağı bulamayan çocuklarda sıklıkla görülür. Oyunda hep saldırgan ve bencil davranan bir çocuk da, anababa tutumunu oyuna aktarıyordur. Ya da evde sindirilen kısıtlanan bir çocuktur. Oyunda hep silik kalan,

başkalarını izleyen bir çocuk da bağımlı yetiştirilmesini yansıtıyordur. Evde kazanılan olumlu olumsuz kişilik nitelikleri oyunda sınanır. **Oyun, kazanılan olumlu özelliklerin pekiştirildiği, geliştirildiği bir ortamdır aynı zamanda**. Olumsuz niteliklerin de değişmeye uğradığı bir deneme alanıdır. Bu nedenle

oyunun çocuk için eğitici, düzeltici bir işlevi vardır. Kendi hakkını korumak, başkalarının hakkını gözetmek, iş birliği ve paylaşma evde değil, ancak oyun ilişkilerinde kazanılan toplumsal özelliklerdir.

Oyun okul öncesi yaşlarının tek uğraşdır. Ancak okula başlamakla oyun gereksinimi sona ermez. Çocuk büyüdükçe, gelişim düzeyine göre biçim değiştirerek sürer gider. Bu nedenle okulu oyun çağının sonu gibi görmek yanlıştır. İlk öğretim çocuğunu "oyundan kesmek", oyundan alıkoymak yanlıştır. Çocuğu öğretmeden soğutmanın en kestirme yoludur. Bunun yerine oyunu, öğrenmenin yardımcı ve aracısı kılmak gerekir. **Oyuna doymamış bir çocuk okuldaki öğretime hazır değildir!**

www.corbis.com

Arkadaş ilişkileri çocuğun evinde karşılanamayan en önemli gereksinimlerinden biridir. Arkadaş edinmek ve ilişkiyi sürdürmek belli bir olgunluk ister. Bu bakımdan bir kimsenin **ruhsal olgunluğunu** kurduğu arkadaşlıklara bakarak anlayabiliriz. Hiç arkadaşı olmayan bir kimsenin önemli ruhsal sorunları olduğunu duraksamadan söyleyebiliriz. **Gerçekten çocukluğun en ağır ruhsal bozukluğu olan içe kapanıklık hastalığında, en belirgin özellik yaşlılarına karışmamak, arkadaşlık edememektir.**

Kimi ana-baba çocuğun yaşlılarıyla oynamasını bilerek engeller. Çocuğuna hem ana-baba hem de arkadaş olabileceğini sanır. Çocuğuyla yer, içer, oynar, onu gezdirir. Ama yaşlılarıyla ilişkisini ya açıktan yada dolaylı olarak kısıtlar. Çeşitli oyuncaklar alınır, evde oyalamak için aşırı çaba harcanır. Çocuk yaşlılarının oyununu camdan izler. Bir süre sonra, örneğin okul çağında, istese de arkadaşlığa nasıl başlayacağını bilemez. Evde oturmayı yeğler.

Bir çocuğun hiç arkadaşı yoksa ve kendini özellikle yalnız ve sosyal açıdan yetersiz hissediyorsa, kaygı duyulacak bir durum söz konusudur.

Çocuğunuz arkadaşsız kalmışsa ve bundan dolayı acı çekiyorsa, olabildiğince çabuk müdahalede bulunmalısınız.

Arkadaşlık çocuğa toplumsal yaşamında gerekli olan uyumlu ilişkileri ve işbirliğini öğrettiği gibi, ezmeden ve ezilmeden yarışma yeteneğinde kazandırır. Önder olma, yönetme, belli bir amaca yönelik takım çalışmasına katılabilme, sorumluluk alabilme gibi evde kazanılması mümkün olmayacak yetenekler arkadaşlık ilişkileriyle kazanılabilir.

Arkadaş ilişkileri çocuğa kendi-kendini gerçekçi olarak değerlendirme olanağı verir. Başkalarına bakarak kendini tartar. Beğendiği ve beğenmediği özellikler biçimlenir. Arkadaşlarıyla ortak yanlarını ve ayrıldığı yönleri görür. İnsanlarda beğenmediği özellikleri hoş görüyle karşılamaya alışır. Arkadaş ilişkilerini sürdürmek bencilliğin yenilmesine bağlıdır. Karşılıklı alıp verme ve özveriye gerektirir.

Çocuklarımızın okul yada çevreden edindiği arkadaşlarına saygı gösterilmelidir. Değilse, bizlerden gizli olarak, dilemediğimiz kimselerle ve dilemediğimiz yerlerde, hoş göremeyeceğimiz arkadaşlık biçimi geliştirebilirler. Ne kadar istesenede, çocuğunuzun sınıftaki başka bir çocukla oyun oynamasını kesinlikle yasaklamayın; çünkü böyle bir yaklaşım ulaşmak istediğinizin tam tersi bir sonuç doğurabilir. Çocuğunuza karşı dürüst olun. Beğenmediğiniz arkadaşı hakkındaki kaygılarınızı anlatarak, başka bir çocukla oyun oynasın neden daha iyi olacağını açıklayın. Ana-baba ocağında iyi

eğitilmiş bir çocuğun kötü arkadaşlara uymasından korkmamalıdır. Bir bakıma arkadaşsızlık, kötü arkadaşları olmasından daha sakıncalıdır. Çocuk arkadaşlarının yoluna gidiyor, onlara körü-körüne uyuyorsa önce evde edindiği eğitimde bir eksiklik aramak daha doğru olur. Her çocuk deneye deneye birazda kendi eğilimine uygun arkadaşlar

bulur. O zaman ne yapmalıyız? **Çocuğunuzu bir arkadaşlıktan vazgeçirmenin yollarından biri de, onun daha iyi başka bir arkadaşlık kurmasını teşvik etmektir. Alternatifini koymadan yasak getirmemelisiniz.** Çünkü yapılmasını doğru bulmadığımız şeyleri kesin bir dille menetmek çözüm değildir. Niçin yapılmaması gerektiğini ona mantıki ve hissi delillerle izah etmeliyiz. Yoksa insanlar men edildikleri şeylere karşı daha fazla isteklidirler. İnsanları yanlışlarından vazgeçirmek için, onlara daha iyi bir alternatif sunmak lazım.

BİR HİKAYE

Fakir bir kız çocuğu, yere atılmış bir şekeri görür. Hemen onu alıp ağzına götürürken, oradan geçen birisi durumu görür, koşar. "At onu yere, pistir, hasta olacaksın!" Derse de çocuk şekerine daha fazla sarılır. Adam bir anda ne yapılması gerektiğini anlar. Hemen orada bulunan bir şekerçi dükkanına dalar, bir çikolata alarak kıza uzatır ve "al bunu ye, at o şekeri yere" der. Çocuk hiç duraklamadan şekeri fırlatır ve çikolatayı alır; adama sevinç dolu gözlerle bakar.

Çocuğun arkadaşlık ilişkileri ana-babanın denetimi dışında tutulmalıdır demek de doğru olmaz. Ne varki, oyun gibi arkadaşlık da çocuğun ev dışındaki **özgürlüğünün** bir ürünüdür.

Çocukların arkadaşlığa verdikleri önem çok büyüktür. **Arkadaşlarca aranıp benimsenmek çoğu kez büyüklerce beğenilmek veya derslerde başarılı olmaktan önde tutulur.** Gerçekten çocuklar arasınada yürütülen araştırmalarda en beğenilen, en çok oy toplayan arkadaşların, en uyumlu çocuklar olduğu ortaya çıkıyor. En beğenilenler; canlı, dışa dönük, atılgan, bağımsız, neşeli ve iyi huylu çocuklardır. Bu çocuklar zeka ve başarı yönünden ortalamanın üstünde olmakla birlikte en zeki ve en yetenekliler arasında değildirler. **Övünge, üstünlük taslayan, gürültücü, mızıkçı ve saldırgan olanların en az beğenilen arkadaşlar olduğunu söylemeye bilmem gerek var mı?**

ÇOCUK: "ONLARI ÇOK SEVİYORUM AMA, AH ŞU KIYASLAMALARI YOK MU ÇILDIRTIYOR İNSANI..."

Anne-babalar, her çocuğun kendine özgü niteliklerle donanmış ayrı bir birey ve keşfedilmeyi bekleyen ayrı bir dünya olduğunu düşünerek diğer çocuklarla ve kardeşleriyle kıyaslama yoluna gitmemelidir. **Kıyaslamalar** kıskançlık yaratır.

"Senden temiz giyindiği için kardeşini daha çok seviyorum" yada "Onun notları seninkinden daha iyi" gibi kıyaslamalar, çocukta kıskançlık oluşturur. Kıyaslama yerine çocuktan istediğimiz davranışların neler olduğunu ona duyurmak yada sezdirmekle yetinmeliyiz.

Kardeşler arası geçimsizlik olduğunda taraflı davranılmamalıdır. Özellikle kız-erkek, büyük-küçük ayrımı yapılmamalıdır.

KISKANÇLIK

Çocuklarda ilk kıskançlık ikinci çocuğun doğumuyla başlar. O güne kadar evin sultanı olan bebek ikinci dereceye düşer ve bu durum onu kızdırmaya başlar.

Çocuk kardeşine saldırgan davranışlar (vurma, ısırma gibi) şeklinde yada tam tersi aşırı sevgi şeklinde kendini gösterebilir. Tekrar ilgiyi kazanmak için gerileme davranışları (alt ıslatma, tırnak ısırma, parmak emme gibi) gösterebilir.

Bunları azda olsa önleyebilmek için;

- 1- Daha yeni birey doğmadan büyük kardeş bu yeni kardeşine karşı sevgi dolu hislerle hazırlanmalıdır.
- 2- Bebeğin beslenmesi, temizlenmesiyle ilgili küçük sorumluluklar vermek

- 3- Bizim yardımımız olmadan bebeğin yaşayamayacağını, hiçbir şey yapamayacağını sezdirmek ve onunda yardımını sağlamak en iyi yollardan biridir. Böylece çocuk kendisinin ağabey yada abla olduğunu öğrenecek, ev içindeki birinciliği sürdürmek için bebeği hoş tutacak, ona iyi davranacak ve görüp gözetecektir.
- 4- Onun yanında yeni doğan bebeği coşkulu bir şekilde sevmemek.

5- Ayrıca ikisine de eş değer giysiler alınmalıdır. Çocuğun kardeşi olması onun geçmesi gereken önemli bir deneyimdir. Çocuk bu sayede sosyalleşme, paylaşma gibi önemli kişilik özelliklerini kazanır. Küçük kardeş olayından 5 yaşından küçük çocuklar daha fazla etkilenmektedir.

ÇOCUKLARIN GİYİM VE HARÇLIĞI...

Çocuklarımızın giyim ve harçlığı, arkadaşlarının derecesinden aşağıya düşmemeli, yukarıda çıkmamalıdır. Eğer daha düşük olursa; arkadaşlarını yanında ezilir ve

onların arasına karışamaz kendine güvenerek hareket edemez. Ayrıca hırsızlık gibi istenmeyen yollara başvurmaya kalkabilir.

Eğer daha yüksek olursa; arkadaşlarına bu durumuyla caka satabilir. Onlara kendisinden daha düşük seviyede olan insanlar şeklinde davranabilir. Bu durumda arkadaşlarını ona karşı cephe almalarına ve onu dışlamalarına sebep olabilir. Ayrıca gereksiniminden daha fazla bir miktarda harçlık alan çocuk, gereksinimlerini karşıladıktan sonra elinde kalan bu parayı başarılı bir şekilde kullanamaz. Var olan kalem ve silgilerinin yanına yenilerini ekler. İsraf ve doyumsuzluk böylelikle başlar. Bu sebeple çoğunlukla ekonomik koşulları iyi olan ailelerde anne-babalar, çok para vererek çocuklarının mutluluğu yerine, mutsuzluğuna ve doyumsuzluğuna sebep olmaktadır.

İlkokulun ilk sınıflarındaki çocuklara cep harçlığının "günlük" verilmesi daha uygundur. Bu paranın hangi ihtiyaçlar için verildiğinin de çocuğa izah edilmesi gerekir. Büyüdükçe gün aşırı yada iki gün aşırı verilmeye başlanmalı daha sonra haftalık verilmelidir.

Harçlık verirken;

- Kardeşler arasındaki denge ve istikrar korunmalı,
- Çocuğa her istediğinde harçlık verilmemeli,
- Harçlığın iyi kullanılması yolunda çocuğa yardımcı olunmalıdır.

KELİME HAZİNESİ GENİŞ VE GÜZEL KONUŞAN BİR ÇOCUĞUNUZ OLMASINI İSTEMEZ MİSİNİZ?

Her kez bir ağızdan "Bunu kim istemez" diyordur. Hepimiz böyle çocuklara sahip olmak elbette isteriz. O zaman Profesör Farley' in sözlerine kulak verin: "Eğer bütün gün çocuğu televizyon önüne bırakır, onunla yeterince konuşmazsanız çocuğunuzun konuşması elbette gecikecektir."

Ayrıca Çocuk psikolojisi uzmanı Prof. Lallery Ferson tarafından 2000 çocuk üzerinde yapılan bir araştırmaya göre:

12 aylık çocuklar ortalama 0 ile 50 arası kelime konuşurken,

24 aylık çocukların bildiği kelime sayısı 50 ile 600 arasında.

Yapılan bu araştırmaya katılan çocukların aileleri incelendiğinde ; **çocukların kelime hazinelerinin zenginleşmesinde anne-babanın bilinçli yaklaşımının ve buldukları çevrenin rolünün katkısı kesin bir şekilde ortaya çıkıyor.**

Anne-baba olarak bizler çocuğumuzun konuşması adına onu teşvik etmeli, ona zaman ayırıp onunla bol-bol konuşmalıyız. Hayal dünyalarını bizimle paylaşmalarını sağlamalıyız.

Bunun bir diğer yolu da ona rahat soru sorma imkanı sağlamaktır. Çocuk sorduğu sorularla kendini ifade eder ve aldığı cevaplarla zihnindeki karışıklıklara açıklık getirir. Çocuğun zihnindeki bilgiler ne kadar netse çocuk o kadar güzel ve anlamlı cümleler kurar. Bizler çocuğumuzun soruları karşısında bunalıp ta "Yeter artık"

"Kafamı şişirip durma" gibi sözlerle onun soru sormasını ve konuşmasını engellemediğimiz müddetçe çocuklarımız harika konuşacaklardır.

Konuşmayı geciktiren öğeler;

- 1- Anne-babanın yeterince sevgi ve şevkat göstermeyip yeterince destekleyici olmamaları.
- 2- Kendisinden sonra küçük bir kardeşinin olması kardeş kıskançlığına neden olu ki bu nedenle bebeğin konuşması gecikebilir.
- 3- Geçirilen kazalar da duygusal şoklara sebep olarak konuşmayı geciktirebilir.
- 4- Ailede sürekli tartışmaların, kavgaların olduğu, dilin bir kavga aracı olarak kullanıldığı ortamlarda da bebekte konuşma isteği gelişmeyebilir. Konuşmaya karşı olumsuz tavır takınılır ve konuşma gecikebilir.
- 5- Çocuk isteğini daha tam anlatmadan isteği ve ihtiyaçları anne-baba tarafından anlaşılıyor ve anında karşılanıyorsa, çocuğa kendini ifade etme fırsatı verilmiyorsa çocuğun konuşması için bir sebep kalmaz, bu durumda da çocuk 3-4 yaşına gelse bile hala konuşmayı öğrenmeyebilir.
- 6- Konuşmayı geciktiren diğer bir öğe de, anne-babanın çocuğun çıkardığı seslere tepkisiz kalmaları ve onunla yeterince ilgilenmemeleridir. Çocuk çıkardığı sesin çevrede bir etki bırakmadığını görünce konuşma isteği duymayabilir, bu durumda da konuşma gecikebilir.

OKULA BAŞLAYAN ÇOCUĞA NASIL YARDIMCI OLUNABİLİR?

Okula başlangıç çocuğun yaşamında bir dönüm noktasıdır. Okula başlayan çocuğunuza nasıl yaklaşmanız gerektiğini Prof. Dr Haluk Yavuzer, "Çocuğunuzun ilk altı yılı" isimli kitabında söyle

açıklıyor: Ülkemiz için okula başlama yaşı olan 72. ayda, okula başlayan çocuğa, anne-baba, önce "okul"a ve "öğretmen"e saygı duyarak, çocuğun öğrenme faaliyetini önemseyerek ve değer vererek katkıda bulunmalıdır. Ünlü Türk düşünürü **Gazali** okula başlayan çocuğu olan anne babalara şu öneride bulunur: "**Okuldan döndükten sonra, çocuğun güzelce oynamasına ve okul yorgunluğunu gidermesine izin verilmelidir. Çocuğun oyundan alı konması ve devamlı öğretim yükü altında ezilmesi; onun kalbini öldürür, zekasını köreltir ve hayatı başına zindan eder. Hatta onu, dersten başını kurtaracak**

çare aramaya yöneltir." Anne- baba çocuğa öğrenmesi konusunda baskı yerine destekle yardımcı olmalıdır. Bu amaçla okula başlayan çocuğun hala oyun çocuğu olduğu akıldan çıkartılmamalı OYUN' a ve ÇALIŞMA' YA ayrı zaman ayırarak "**Programlı Yaşam**"a çocuk özendirilmelidir. Okuldan yorgun gelen çocuk, ev içinde basket potasına sünger top atarak ya da bahçede oynayarak, dinlendikten en az 1 saat sonra tekrar derse oturabilir. "Çok çalışmak" yerine "verimli çalışmak" ilkesi temel alınmalı, bunun için zamanı iyi kullanması, çocuğa öğretilmelidir. Anne, çalışma alışkanlığını kazanmakta olan çocukla aynı masayı paylaşmamalı, zaman zaman yanına gelerek ihtiyacı olduğu konularda sorularını cevaplamakla yetinmelidir. Okuldan gelen çocuk "**bugün derste başarılı mıydın?**" sorusu yerine "**Günün nasıl geçti, hoş geldin**" cümlesiyle karşılanmalı, ilgi alanı ders başarısı değil, çocuğun kendisi olmalıdır. Anne- baba, akşamları kitap okuyarak

çocuğu okumaya özendirmeli, hafta sonları açık alanlarda (koru, kır, deniz kıyısı) yürüyüş, balık tutma ya da sinema, tiyatro, maç gibi farklı etkinliklerle değerlendirilmelidir. Çocuk, özgüvenini kazanması için ders dışında kendisini kanıtlayabileceği etkinliklere (bale, herhangi bir enstrüman çalma, yüzme, resim kursu, basketbol, tekvando vb.) yöneltmeli, bu yöneltmede temel ölçü ilgi ve yetenekleri olmalıdır.

OKUL ÇOCUĞUN YANINDA ELEŞTİRİLMEMELİDİR.

Okul disiplin olayları evde tartışılmamalıdır. Çocuk okula karşı **soğutulmamalıdır**. Okulca konulmuş yararsız kurallar varsa okul yönetimiyle konuşulmalı yada veli toplantısında dile getirilmelidir. Çünkü çocuğumuzun okulu sevmesi çok önemlidir. Unutmayın; **insan sevmediği bir ortamdan hiçbir şey alamaz.**

Okullarda çocuk başarısız olduğu zaman; "çalıştır, sıkıştır...." der kimileri. Böylece mengeneyle alınan çocuk, ezilerek; silik, uydu bir kişilik yada mengeneden kurtularak aileye, okula ve topluma başkaldıran bir kişilik kazanmış olur.

KENDİLERİNE GÖRE ÇOCUKLARIMIZ NEDEN BAŞARISIZ OLUYORLAR?

Başarısız olan öğrencilere bunların nedenini sorduk. Öyle ilginç şeyler yazdılar ki biz bile hayret ettik. Bu çalışmamızın hem öğrencilerimize, hem anne-babalara, hem de öğretmenlerimize ışık tutacağını umuyoruz. Bütün cümleler öğrencilere aittir mümkün olduğu kadar orjinalini bozmamaya çalıştık.

ÖĞRENCİLERİN KENDİSİYLE İLGİLİ NEDENLER

- Çalışıyorum ama bir türlü anlamıyorum.
- Düzenli olarak ders çalışmıyorum.
- Derse karşı konsantre olmakta zorlanıyorum.
- Bazı derslere ilgisizim.
- Eve geç saatlerde vardığım için yorgun oluyorum.
- Oyun benim ders çalışmamı engelliyor.
- Fazla uyuduğum için derse zaman ayıramıyorum.
- Stres ders çalışmamı engelliyor.
- Bildiğimi zannedip, ders çalışmıyorum.
- Okulda yatılı okursam başarıım artar.
- Not tutmayı beceremiyorum.
- Ailem okumamı istemese okula bile gitmem.
- Derse nasıl çalışacağımı tam olarak bilemiyorum.
- Kendime güvenim yok. Kendimi dersleri başaracak yeterlilikte hissetmiyorum.

EV VE AİLE ORTAMI İLE İLGİLİ NEDENLER.

- Kardeşimle kavga ediyorum.
- Evde bilgisayar var çalışmamı engelliyor.
- Televizyon ders çalışmamı engelliyor.
- Eve gelen misafirler ders çalışmamı engelliyor.
- Evde bana ait bir odamın olmasını isterdim.
- Evde çok müzik dinlerim.
- Hep benden daha başarılı olanlarla karşılaştırılıyorum.
- Annemle babam geçinemiyorlar.
- Evimiz çok kalabalık, çalışmıyorum.

ÖĞRETMENİN TUTUMU VE İZLENEN YOLLA İLGİLİ NEDENLER.

- Öğretmenlerimiz derste çok sert davranıyorlar.
- Bazı öğretmenler, derslerini çok sıkıcı hale sokuyorlar.
- Öğretmenler öğrencilerine güven duymuyorlar.
- Öğretmenler bazı öğrencilerle daha yakından ilgileniyorlar.
- Deneme sınavlarının az olması sınava olan motivasyonumu azaltıyor.
- Bazı öğretmenler öğrencilerine çok kötü sözler söylüyorlar.
- Bazen öğretmenler ilgisiz davranıyorlar.

- Konular düzeyimize indirilerek anlatılmıyor.
- Anlamadığım yerleri çekiniyorum soramıyorum.
- Ödevler zamanımı çok alıyor.

YAKIN ÇEVRE VE ARKADAŞ İLİŞKİLERİNDEN KAYNAKLANAN NEDENLER

- Arkadaşlarım tarafından dışlanmış olmak
 - Sınıf dikkate alınmamak ve kendime olan güvenimin azalması.
 - Arkadaş grubuna girememek.
 - Arkadaşlar arasında lakap takılması.
 - Arkadaş grubunun kötü olması.
 - Arkadaşlarımın ve çevremın okula ve derslere fazla önem vermemesi.
- Sınıf arkadaşlarım her şeyi alaya, ve dalgaya alıyorlar.

Aşağıda çocuğunuzun okul başarısını arttırma adına uygulayabileceğiniz pratik öneriler sunuyoruz;
ÇOCUĞUNUZUN OKUL BAŞARISINI ARTTIRMAK İÇİN

- 1- Sorumluluk duygusunu arttırmaya çalışın
- 2- Yaşına uygun yapabileceği görevler verin
- 3- Başarılı olmuş kişileri ona sevdiren ve örnek gösterin
- 4- Kendine güvenmesini sağlayın
- 5- Okul arkadaşları ile iyi ilişkiler kurmasını sağlayın
- 6- Ondan yapamayacağı şeyleri istemeyin
- 7- Ona yaşından ve olduğundan daha küçükmüş gibi davranmayın
- 8- Onun ile birlikte vakit geçirin , kendini ifade

etmesini sağlayın

- 9- Uygun olmayan arkadaşlarını onunla konuşun
- 10- Madde kullanımından uzak kalmasını sağlayın
- 11- Ders için yeterli vakit ayırmasında ona yardımcı olun
- 12- Onun okul başarılarını uygun bir şekilde ödüllendirin
- 13- Ona her zaman cesaret verin , destekleyin
- 14- Başarısızlıkları İçin konuşun , onu başarıya motive edin
- 15- Öğretmeni ile onun hakkında sık-sık iletişime girin
- 16- Öğretmeninin onun hakkındaki önerilerini dikkate alın
- 17- Hayatta düzenli ve programlı olmasına yardımcı olun
- 18- Onun stres faktörlerini hesaba katın , psikolojik durumuna dikkat edin
- 19- Aile içi huzuru ve sevgi ortamını onun için hazırlayın
- 20- Anne ve baba birlikte dersleri konusunda destek olun
- 21- Ders çalışma harici zamanlarda dinlenmesini sağlayın
- 22- Onu okumaya teşvik edin,okuma alışkanlığı kazanmasına yardımcı Olun
- 23- Ona uygun dikkatini dağıtmayacak bir ders çalışma ortamı hazırlayın
- 24- Dikkatini devam ettirme konusunda eksikliği olup olmadığını kontrol edin
- 25- Onun kapasitesinden daha fazla beklentilere girmeyin
- 26- Okulu sıradan bahanelerle aksatmasına izin vermeyin, bu durumu denetleyin
- 27- Derslerine engel olabilecek isteklerini uygun bir şekilde sınırlayın
- 28- Onu ders ve sınavlar konusunda paniğe sevk etmeyin
- 29- Her gün düzenli ders çalışmasını sağlayın
- 30- Düzenli öğünler , gıda alımı ve çeşitliliğini sağlamaya çalışın
- 31- Onun kabiliyetlerini yönlendirin ve gelişmesini sağlayın
- 31- Onunla mümkün olduğu kadar nitelikli zaman geçirin
- 32- Uyku düzeninin bozulmamasını sağlayın

33- Hafta sonları ve yaz tatillerinde yeterince dinlenmesini sağlayın

34- Okulda yolunda gitmeyen şeylere karşı uyanık olun

35- Yaşlıları ve başkaları ile onu kıyaslamayın

36- Onun ile okul ve dersler hakkında belli aralarda durum değerlendirmesi yapın

37- Onu arkadaşları ile rekabete sürüklemeyin

38- Çok aşırı ders çalışmasını sınırlandırın

39- Onun hobilerini artırın, ders dışında hobileri ile ilgilenmesini sağlayın

40- Onun her zaman için yanında olduğunuzu devamlı hissettirin

41- Küçük problemler büyümeden zamanında müdahale edin

42- Ders çalışırken belli aralarla dinlenmesini sağlayın

43- Defter ve kitaplarını düzenli ve temiz kullanmasını sağlayın

44- Kapasitesinin altında uyarı düzeyi düşük bir sınıfta ise okul ile durumunu görüşün

45- Bazı derslerde birlikte çalışarak ona destek olun

46- Çocuğunuzun görme ve işitme problemi olup olmadığını değerlendirin

47- Beklenenin çok altında başarı durumunda özel öğrenme güçlüğüne dikkat edin

48- Sportif faaliyetler ile ders dışı dinlenmesini sağlayın

49- Okul içi sosyal etkinliklerde onu cesaretlendirin

50- Aileyi etkileyen stres etkenlerinin okul başarısını düşüreceğini unutmayın

51- Anne ve babanın yalnız birinin okul konusunda desteğinin tam olarak yeterli gelmeyeceğini , her iki ebeveynin birlikte gereken önemi vermesi gerektiğini unutmayın

52- Onun zihinsel yeteneğinin ezber ve taklide göre Değil , mantık ve üretkenliğe dayalı olması konusunda yönlendirin.

ANNE BABALARIN, ÇOCUKLARI HAKKINDA SIK OLARAK SORDUKLARI SORULAR VE CEVAPLARI

ÇOCUKLARIMIZ NEDEN YALAN SÖYLER?

***Çocuklar çevrelerini gözlemlerler sonra da gördüklerini taklit ederler. Eğer çocuğunuz yalan söylüyorsa mutlaka çevresinde yalan söyleyen kimseler vardır. Ya okuldaki arkadaşları, ya abileri, ya da siz ... Kendisi bol bol uyduran bir çocuk bile, anne-babasının yalanlarına çok duyarlıdır. Aldatılmayı kolay başışlamazlar. Örneğin, "Doktora gidiyoruz" diye gezmeye çıkan anne-babasından hesap sorarlar.

Bunun için çocuğunuzun yanında konuştuklarınıza dikkat edin "daha çocuktur ne olacak, ne anlayacak" demeyin

Hikaye

Ali'nin babası yalanı hiç sevmez. Ve "Bizim evde en sevilmeyen şey yalandır." der hiç durmadan. Hatta kaç kez Ali'ye kızmıştır yalan söylediğini tespit ettiğinde. Yalanına her şahit oluşunda "Bu çocuk nereden öğreniyor yalan söylemeyi hanım" diye kızgın-kızgın homurdanır.

Bir gün telefon gelir babanın görüşmek istemediği birisinden. Telefona Ali bakmaktadır. Baba uzaktan Ali'ye el işaretleriyle "Yok de, henüz gelmediğimi söyle" demektedir. Ali böyle söyler karşıdaki amcasına ama yalanda söyler çevresine....

***Gerçeği söylemenin başına iş açtığını görmek, çocuğu yalana yöneltir. Yalan kendini savunmanın en kolay aracı olup çıkar. Kişiler yalana kendilerini savunmak ve korumak için baş vururlar. Çocuk üzerinde kurulan baskı yalan söylemesine yol açar . Bunun için *çocuğın kendini olduğu gibi ifade edebilmesi* yani

onun istek ve dileklerine kulak verilmesi çok önemlidir. Kişilik gelişimi adına da zaten böyle yapılması gerekmektedir. Çünkü çocuk üzerinde aşırıya giden otorite kurma ve katı kontrol, onu çekingen, soğuk ve korkak olmaya sevk eder. Bundan dolayı düşüncelerini ifade edemez ve anlaşılmaz hale gelir. Kaygılı ve tutarsız davranışlar sergiler. Çevresiyle uyumlu bir iletişim sağlayamaz. Neticede kendi dünyasına kapanır ve kendini toplumdan soyutlama yoluna gider.

Çocuk sık-sık yalana baş vuruyorsa durup düşünmek gerekir. Bu durumda, çeşitli nedenlere bağlı olarak, anne-baba ile çocuk arasındaki güven sarsılmış demektir. Ya çocuk anne-babasının beklentilerini karşılamakta güçlük çekiyor ya da ceza korkusuyla yalana sığınıyordur. Örneğin okul başarısızlığının bağışlanmadığı bir evde, çocuk kırıklı karnesini yitirdiğini söylüyor ya da babasının imzasını atıyorsa, ilişkiler çok gergin demektir.

MÜLKİYET ANLATIŞI ÇOCUĞA NASIL VERİLMELİDİR?

Bunu öğretmenin en iyi yolu, çocuğun kendisine ait eşyaları olmasını sağlamak ve yeterince büyüyünce kendisine harçlık vermektir. Çocuğun ayrı odası ve eşyalarını koyabileceği çekmecelerinin olması da tercih edilecek bir durumdur.

Çocuk ailesinin diğer bireylerine ait olan şeyleri alma girişiminde bulunduğu zaman, kendisine bunların kime ait olduğu hatırlatılmalıdır. Çocuk da bunları ancak izin verildiği takdirde ödünç alabileceğini öğrenmelidir. Böylece çocuk, başkalarının mülkiyet hakkına saygılı olmayı öğrenecektir. Ayrıca anne-babaların da iyi örnek olmak için başkalarına ait şeyleri izinsiz almamaları gerekir.

ÇOCUĞA SAYGI GÖSTERİLMEZSE NE OLUR ?

Ailede, çevrede ve okulda çocuğa saygı gösterilmiyorsa, çocuk kendine saygı duyamıyorsa; çocuk bu gereksinimi gidermek için başka bir yol arayacaktır. Örneğin; Bir çete içine katılabilir, yada kendini futbola verebilir. Böylece kendine saygı gösteren başka bir grup bulur, arkadaş edinir. Bulduğu insanlar ona saygı gösterecekler ve onun önemli birisi olduğunu ona hissettirecekler bile onu kötü yola sevk ettirmeyeceklerini kim söyleyebilir? O zaman bizler çocuklarımıza gereken saygıyı ve değeri onlara verelim ki; başkalarında bunları aramasınlar ve hayatlarında dönülmesi zor hataların içine sürüklenmesinler.

ÇOCUKLARIMIZ NEDEN KENDİNE GÜVENSİZ OLUYORLAR, ONLARA SORUMLULUK BİLİNCİNİ NEDEN VEREMİYORUZ?

Söylediklerine aldırmış edilmeyen, fikrini belirtmeyen ve belirttiği zaman sürekli eleştirilen veya sürekli düzeltilen çocuk başka nasıl olabilir ki ? Tabi ki böyle bir çocuk ya suskun, içine kapanık ve güvensiz yada huysuz ve saldırgan olacaktır.

Hikaye:

İYİ NİYETLE...

İyi niyetli ve yardım sever bir arkadaşımın bir gün doğada gezerken, kozasından çıkmaya çabalayan bir kelebek gördük. Kelebek kozanın lifleri arasından sıyrılmaya çabalıyordu. Yardım sever arkadaşım hemen kelebeğin imdadına koştum. Dikkatlice kozanın liflerini sıyırdım, kozayı araladım ve kelebeğin fazla çabalamadan kozadan çıkmasını sağladım. Ancak kelebek kozadan kolaylıkla çıktıysa da, biraz çırpındı ve uçamadı. Yardım sever arkadaşımın göz ardı ettiği gerçek şuydu: Kanatlar ancak kozadan çıkma çabalarıyla güçlenir ve uçuşa hazırlanır. Kelebek kendini kurtarma çabalarıyla aslında kaslarını geliştirmekte, kendini ayakta tutacak, güçlü kılacak, uçmaya hazırlayacak hareketleri çabalarıyla

öğrenmekteydi. Yardım sever arkadaşım işini kolaylaştırarak kelebeğin güçlenmesine engel olmuştu. Kelebek hiçbir zaman özgürlüğü tanımadı, Hiçbir zaman gerçekten yaşayamadı.

Gerçek sevgi çocuğun her şeyini kolaylaştırmak mı, yoksa çabalarına saygı göstererek gelişmesine, hayata hazırlanmasına ve sürekli bize güveneceğine, kendine güvenmesine olanak sağlamak mı?

Çocuğunuza her şeyi hazır olarak vermeyin; yoksa sürekli yardım bekleyen, kendi beceri ve yeteneklerine güvenmeyen bir insan haline gelir.

Güveni arttırmak için neler yapılmalı ?

- 1- Çocuğun kendisini ifade etmesine müsaade etmek, onu dinlemek çok önemlidir.
 - Çocuk: "Anne kazağımı çıkarayım mı terleyeceğim şimdi?"
Anne: "Hayır hava soğuk. Üşürsün sonra!"
Çocuk: "Ama anne üşümüyorum ki!"
Anne: "Sus bakayım. Hasta olunca senle mi uğraşacağım!"
 - Çocuk: "Baba çalıştığım halde bir türlü anlayamıyorum."
Baba: " Kendini vermiyorsun ki anlayasın."
- 2- Çocuktan yaşı ve kapasitesi dışında davranışlar beklememek gerekir.
 - Üç yaşındaki çocuktan misafirlige gittiklerinde iki saat sessizce oturmasını beklemek yanlıştır. Eğer çocuk bunu başarabiliyorsa o çocukta bir problem vardır.
 - Üç yaşındaki çocuğun üstüne dökmeden yemesini istemek yanlıştır. Döküyor diye ona kızmamak, onun yerine yedirmemek gerekir.
- 3- Sorumluluklar yüklemek ve bunları başarmasını sağlamak gerekir.
 - Ona telefon, su, elektrik paralarının düzenli yatırılmasından sorumlu kılabilirsiniz.
- 4- Çocuğun çabasını övmek ve yüreklendirmek gerekir.
 - Sonuca değil, sürece ödül verin. Göreceksiniz sonuç kendiliğinden zamanla gelecektir. (Takdir alırsan yada teşekkür alırsan; sana şunu alacağım deme yerine çalışmasını, gayretini ödüllendirmek gerekir. Zaten o zaman başarı kendiliğinden gelecektir.)
 - Çocuğunuz bir resim yapmış size gösteriyor. Onun resmini inceleyip " Ne kadar güzel olmuş, aferin sana" demek hatta bunu eşinize de gösterip onun da desteğini sağlamalısınız Bu durum ona bir şeyler başarabildiğini gösterecektir ve çocuğunuz kendine güven duyacaktır.
- 5- Başarısızlığını kişiliğiyle bağdaştırmamak ve başarısızlığından ders çıkarmasını sağlamak gerekir.

Çocuğunuzun Kendi Özgüvenini Arttırmak İçin Yapılacaklar

- 1- Ona sık- sık söz hakkı verin
- 2- Kendini ve duygularını "ne düşünüyorsun , nasıl hissediyorsun" gibi sözlerle anlamaya çalışın
- 3- O konuşurken onun yüzüne bakın ve ciddiye alındığını hissettirin
- 4- Onun fikirlerine değer verdiğinizi hissettirin
- 5- Onun olumlu davranışlarını kesinlikle takdir edin
- 6- Yaşına uygun görevler verin
- 7- Verilen görevlerden sonra başarısını takdir edin
- 8- Onun için zaman ayırın
- 9- Onun ile değişik konularda sohbet etme ortamı oluşturun
- 10- Onun korku ve endişelerine saygı duyun
- 11- Aşırı eleştirici olmaktan ve yargılayıcı davranmaktan kaçının
- 12- Hatalı davranışlarını konuşarak uyarın ve ona doğru olanı anlatın
- 13- Başkaları yanında onu küçük düşürmeyin
- 14- Onun başarısızlıklarını büyütmeyin
- 15- Başkaları ile onu kıyaslamayın
- 16- Kabiliyetlerini fark edin ve teşvik edin
- 17- Onu sosyal ortamlarda bulunmaya cesaretlendirin
- 18- Topluluk içerisinde söz almasını teşvik edin
- 19- Onu çocuk olarak görmeyip , varlığını önemseyin
- 20- Yaşına uygun oyun faaliyetlerini destekleyin

- 21- Onu sık-sık sevdiğinizi söyleyin.
- 22- Onun için önemli olan şeylere sizde önem verin
- 23- Onun önemli günlerini unutmayın
- 24- Aile için vazgeçilmez bir kişi olduğunun altını çizin
- 25- Onun yerine yapması gereken şeyleri siz yapmayın
- 26- Onun aile içi bağlarının kuvvetlenmesini sağlayın
- 27- Olayları hep olumsuz değerlendirmeyin
- 28- Onun okul hayatına ve eğitimine önem verin
- 29- Sadece onun için ayırdığınız zamanlar olsun
- 30- Onunla beraber sosyal aktivitelerde bulunun
- 31- Yanlış ve uygunsuz cezalandırmadan kaçının
- 32- Ondan beklentileriniz çok aşırı olmasın
- 33- Onun farklı ve gelişmekte olan kişilik yapısı olduğunu unutmayın
- 34- Onun için mutlu ve huzurlu bir aile ortamı sağlayın

Onun aile içi herkesle olan bağlarının kuvvetlenmesini sağlayın Unutmayınız ki bu günün çocukları ,yarınların büyükleri olacak, çocuğunuzun bu günden davranış ve kişilik gelişimi iyi yönlendirilirse , gelecekte hem onun hem sizin açınızdan ideal olan gerçekleşmiş olacaktır.

ÇOCUĞUM DEVAMLI YANIMIZDA YATMAK İSTİYOR NASIL VAZGEÇİREBİLİRİZ ?

Çocuklarda anne babanın yanında yatmak isteme bazı psikiyatrik durumlarda görülebilir.Bu durumda çocuğun aşırı bir korku hali , yalnız kalmak istememe , uykusunda sık sık sayıklama ve korkulu rüyalar , anne babaya bir şey olma korkusu , iştah değişiklikleri , ufak tefek uyarılara karşı aşırı tepki verme sese ve gürültüye hassasiyet ve bunun bazı durumlar eşlik edebilir. Bu durumda çocuğa psikiyatrik yardım ve destek gerekir. Yukarıda sayılan durumların eşlik etmediği isteklerde ise çocuğun bu davranışı uygun bir şekilde yönlendirilmelidir. Genellikle bu durumun uygun olmadığı yaşına uygun psikososyal gelişim için ayrı yatakta ve odada yatması gerekliliği çocuğa anlatılmalıdır. Bu açıklamadan sonra basamak basamak çocuğun odasına geçmesi sağlanır. Bu basamaklar önce anne babanın yatağından ayrı yatma (aynı odada) , daha sonra farklı odada yatma şeklinde sağlanmaya çalışılır . Her basamaktan sonra

, gibi

çocuğun davranışı takdir edilip , ödüllendirilir. Çocuğun yalnız kalmaktan korktuğu durumlarda , anne veya baba çocuğu uyumadan önce yatağına götürür . Masal anlatarak veya bir miktar onunla konuşarak sakinleşmesini ve ortama uyum sağlamasını kolaylaştırır. Odanın kapısı açık tutulur ve çocuğun bu şekilde kendi odasına adaptasyonu sağlanmaya çalışılır.

Çocuğun anne babanın odasında yatması ise sıradışı durumlarda ve eşlik eden stres faktörleri döneminde geçici olarak izin verilebilir. Ama bu durumun geçici olduğu asıl yerinin kendi yatağı ve odası olduğu izah edilmelidir. Bu gibi durumlarda eşlik edebilecek psikiyatrik problemler unutulmamalı , çocuğun yaşına uygun psikososyal gelişimi açısından bu ve buna benzer tutumlar , dengeli ve sevgi dolu yönlendirmeler ile zaman geçirilmeden çözümlenmeye çalışılmalıdır.

ÇOCUĞUM YEMEK YEME KONUSUNDA BANA ZORLUK ÇIKARIYOR NE YAPMALIYIM?

Yemek olayını bazı çocuklar annelerine karşı koz olarak kullanabilirler. Genelde çocuklar anne babayı yönlendirebildikleri konularda ısrarcı olarak o konuda problem çıkarırlar. Bazı durumlarda anne babanın yanlış tutumu bu durumun pekişmesine neden olur. Normalde bir yaşından sonra çocuğun sofraya erişkinler ile beraber oturması ve yaşına uygun yemekleri yemesi beklenir. Belli bir dönem

sonra yemek alışkanlığı gelişir. Çocuğun çok yönlü beslenmesi açısından , normal sosyal gelişimi açısından , psikomotor gelişimi açısından bu durum önemlidir. Bazı annelerin "çocuğum yemek yemiyor" diye çocuğa ısrarcı ve yanlış tutumları da bu davranış probleminin pekişmesine neden olur. Genelde bedensel ve psikiyatrik problem olmadıkça her çocuk acıkır ve öğün vakti geldiğinde yemeğini yer. Ama çocukta istahsızlık gerçekten var ise o zaman bazı hastalıkları düşünmek gerekir. Yemek yeme konusunda anne babalara şu tavsiyelerde bulunacağız ;

- 1- En başta öğün vaktine bir iki saat kala dönemden itibaren çocuğa kesinlikle ufak tefek gıda vermeyin ,
- 2- ikinci olarak yemek konusunda çocuk sofraya çağırılmalı ,tabak önüne konduktan sonra kesinlikle iki -üç kereden fazla yemek yeme konusunda ısrar edilmemeli ,
- 3- üçüncü olarak yemek yeme konusunda çocuk ile çok fazla konuşulmamalı .

Unutmayınız ki yemek yeme o çocuğun sıra dışı yapması gereken bir olay değil, onun fizyolojik bir ihtiyacı . Bu yaşamsal ihtiyacı ve zevkle yapılması gereken bir şeyi işkence haline getirmemeli .

- 4- Bir başka nokta da yemek yapmadan önce çocuğun fikri (yemek çeşidi konusunda) alınabilir. Önemli besin kaynaklarını alması için aynı tür yemek değişik şekiller ile önüne getirilebilir. Aynı zamanda iştahı azaltan bol şekerli bisküvi ve çikolataları belli miktarda alması sağlanabilir. Bütün bu önlemlere rağmen devam eden iştah problemlerinde , doktora başvurarak altta yatan (varsa) nedeni bulmak gerekebilir.

ÇOCUĞUM GECE KALDIRMAMA RAĞMEN ALTINI ISLATIYOR NE YAPMALIYIM?

Altını ıslatma anne babaların en çok karşı karşıya kaldıkları problemlerin başında gelir. Özellikle belli bir tuvalet eğitimini aldıktan ve tuvalet alışkanlığı kazandıktan sonra , çocuğun altını ıslatmaya başlaması daha çok psikolojik nedenleri akla getirir. Eğer her hangi bir stres etkeni var ise bu durum görülebilir. Ancak çocuk bebekliğinden beri hiç tuvalet kontrolü sağlayamamışsa , o zaman genetik ve bedensel etkileri dışladıktan sonra psikolojik etkilere bakmak gerekir. Çocuğun altını ıslatmaya başlamasında anne babalar endişeye kapılmadan çocuğun durumunu gözden geçirmelidirler. En önemlisi bu çocuğun herhangi bir stres etkeni var mı yok mu

(kardeş doğumu , anne baba geçimsizliği , arkadaş sorunları , okula veya kreşe başlama ,göç , yakın kaybı ,anne babadan ayrı kalma , kronik hastalıklar , doğal afetler vb.) bu değerlendirilmeli ve stres etkeni ortadan kaldırılmaya çalışılmalıdır. Burada yakın geçmişte somut olarak gördüğümüz bir örneği vermek istiyorum .

Adapazarı'nda deprem sonrası bir kısım çocukta daha önce olmamasına rağmen altını ıslatma probleminin oluştuğunu gözlemledik. Bu durum yaşanan olayın stresine verilen çocuğun psikolojik bir reaksiyonu idi. **Çocuğun sevgi ihtiyacı var ise ilgi çekmek için bu problemi çıkarabilir.** Özellikle bu durumla birlikte daha çok dikkat çektiğinin farkına varan çocuk davranışında ısrarcı olabilir. **Yeni**

doğan kardeşinin durumunu gözlemleyen ve ona yönelik ilgiyi gören çocukta da bu türlü bir davranış görülmekte. Çocuğun bu davranışını altına bez bağlamak destekleyeceği için bu türlü bir tavırdan kaçınılmalıdır. Anne baba çocuğu aşırı cezalandırıcı ve suçlayıcı bir tavırdan kaçınarak bu durumu onun ile konuşmaları uygun olur. Çocuğun altını ıslatmadığı zaman takdir ve övgü dolu sözler söylenmelidir. Ufak bir çizelge ile çocuğa bulut ve güneş çizdirmek de duruma yardımcı olur. İdrar yolu infeksiyonlarında çocuğun idrarını tutamama durumu söz konusu olabilir .İdrar yolu infeksiyonu çocuğun altının ıslak kalmasına bağlı olarak da ikincil olarak gelişebilir .Bu durumu anne babaların gözardı etmemeleri gerekir. İsrar eden durumlarda altta yatan neden ve genel durumu değerlendirmek için doktor yardımı gerekebilir. Çocuğun yaşına uygun , normal psikososyal gelişimi için bu durumun tedavi edilmesi gereklidir.

ÇOCUĞUM AŞIRI HAREKETLİ BUNUN NEDENİ NE OLABİLİR?

Bazı çocuklar yaşıtlarına göre aşırı hareketli olabilirler. Bu durumun bir çok nedeni olabilir. Genelde aşırı hareketli çocuk denince aklımıza hiperaktif çocuklar gelir. Çocukta aşırı hareketlilik her ortamda oluyor yer ve zaman dinlemiyorsa o zaman hiperaktiviteden şüphelenmek gerekir.Bu durumda çocukta dikkat eksikliğininde eşlik edip etmediğine bakılması gerekir. Aşırı hareketli çocuklar

devamlı kıpır kıpırdırlar , yerlerinde duramazlar , sanki bitmez bir enerjileri var gibidir. Genelde aşırı hareketli çocukların durumu okula başladıkları dönemde belirgin bir şekilde farkedilir. Öğretmenden sık sık uyarı alınması ile anne baba olayın farkına daha da iyi varır. Bu durum çocuğun sosyal ilişkilerini ve ders başarısını etkiler. Normalde belli bir kapasitede olan bu çocuklar ders başarısızlığı ile karşımıza gelirler. Aşırı hareketlilik durumu çocuğun **sıkıntı ve problemlerine bağlı** da gelişebilir. Bu durumda çocukta sıkıntıya ikincil olarak gelişmiş yerinde duramama, hareketlilik artışı görülür. Altta yatan sıkıntının ve stres etkeninin halledilmesi ile çocuğun bu hareketliliğinde azalma görülür. Bu çocukların genelde anne ve babalarında da buna benzer bir hareketlilik çocukluk dönemlerinde olabilir. Bu türlü çocuğu olan anne babaların olaya gayet sakin yaklaşarak , bu hareketliliği ve çocuğun psikososyal gelişimini iyi yönlendirmeleri gerekir. **Aşırı hareketliliği yüzünden çok eleştirilen ve sosyal ortamlardan dışlanan çocuklarda , başka psikiyatrik problemlerde oluşabilir.** Bu çocukları sportif faaliyetlere yönlendirmek , onları olumlu ve faydalı uğraşlarla meşgul etmek , enerjilerini bazı hobilere kanalize etmek, dikkat eksikliği ve hiperaktivite durumu varsa tedavisini sağlamak önemlidir.

ÇOCUKLARIMIZI CİNSEL HAYAT KONUSUNDA AYDINLATMAMIZ GEREKLİ Mİ?

Anne babaların genelde kendilerini çaresiz hissettikleri konuların başında çocukların cinsel gelişimi ve bu konuda çocuğun gösterdiği davranışlar ve konuşmalarıdır. Öncelikle şunu belirtmeliyim ki çocuğun normal psikososyal gelişimi içerisinde araştırma , merak ve bununla birlikte öğrenme çok önemli bir yer tutar. Yani bu konuda anne babaların çocuklarını doğru bir şekilde yönlendirmeleri ve çocuğun normal gelişiminde ve ileriki hayatında sıkıntı olmaması için gerekli adımları atmaları gerekir.

Eğer çocuk, doğum cinsiyet farkı, ana babanın rolü gibi konuları ana-babasından

öğrenemezse, başka kaynaklardan cevap aramaya başlayacaktır. O zaman sonuç hiç de istendiği gibi olmayabilir. Çocuğun merakını mutlaka yetkili biri karşılamalıdır.

Çocuklar genelde 2-3 yaşlarından itibaren ilgilerini önce kendi cinsel organlarına ardından çevredeki cinsel konulara yöneltirler .Bu normal bir psikososyal gelişim sürecidir. Bununla birlikte bu konular ile ilgili anne babaya sorular gelir. Anne babalar çocuğa "nereden geldiği" konusunda bilgi vereceğine susar. Çocuk davranışlardan soru sormaması gerektiğini hisseder. Sorusuna cevap aldığı kimi zaman, ana-babanın konuşma biçimleri, esrarlı ses tonları bu konuyu açıklamada serbest olmadıklarını ortaya koyar. Bu tavır çocuklarca "bununla ilgilenmek yasaktır" diye anlaşılır. Bu da çocukların merakını iki kat arttırır, araştırmalarını derinleştirir.

ve

Bu sorular konusunda anne babalara temel olarak şunu öneriyoruz; Çocuğun yaşına uygun bir şekilde merak edilen konuyu veya yapılan davranışı açıklamaya çalışmak gerekir . Ama asla yalana ve anlaşılmaz yollara başvurmadan, sade ve anlaşılabilir örneklerle bunu anlatmaları gerekir . Bu açıklamalarda çocuklar ancak yaşları ve birikimleri ölçüsünde bir şeyler anyalabilirler. Anne babaların sorular karşısında paniğe düşmesi , cevap vermemesi veya çok karışık açıklamalar yapması , çocukları daha da meraklandırır ve bu konuyu halletmez. Anne babaların çocuğu bu konularda terslemeleri veya çocuğun sorusu karşısında çocuğa gösterilen yanlış ve kırıci tavirlar çocuğun cinsel gelişimini kötü yönde etkiler.

Çocukların cinsellikle ilgili sordukları sorulara eksik yada kaçamak cevaplar vermek toplumumuzda neredeyse bir gelenektir. Bazende bu cevaplar iyi niyetli, ama beceriksizcedir. "Nasıl doğduğunu soran bir küçük kıza, annesinin, bir çocuğu olduğu zaman duyduğu sevinç yerine, çektiği "korkunç sancıları" anlatması gibi. Televizyonla birlikte günümüz çocukları her şeyden haberdar olsa da, leyleğin getirdiği, kapının önünde bulunduğu, lahanadan çıktığı masallarında hala yaygındır. Doktordan ya da "çingenelerden alındığı" masalı da...

Bu sorular ve aşamalar genelde her çocuk için ayrı zamanlarda gelişir ve çevre faktörleri ile değişir. Örneğin başka bir anneyi çocuğuna süt verirken gören çocuk bu konuda merakını anne babasına yönelik sorulara ve oyunlarına yansıtır. Bu konudaki merakının giderilmesini bekler. Bu durum onun normal bir sürecidir. Anne babalar çocuklarının bazı davranışlarını uygun olmayan davranışlar olarak algılayabilirler. Örneğin 2-3 yaşındaki çocuğun kendi cinsel organı ile oynaması (çok aşırı olmamak şartı ile) , evde çıplak dolaşmaya çalışması , annenin ve babanın veya başka insanların cinsel organlarını merak etmesi normal sınırlarda sayılır. Bu türlü davranışlar çocuk yargılanmadan ve suçlanmadan yönlendirilmeye çalışılmalıdır. Olur olmaz yerlerde olmayan cinsel davranışlar sergileyen çocuklar ile bu durum yine aynı hassasiyet gösterilerek konuşulmalı ve bu durumun uygun olmadığı anlatılmalıdır. **Çocuğun bazı davranışlarına aşırı tepki ortaya koymak ve aşırı önemsemek o davranışı pekiştirir. O nedenle aşırı tepkiden kaçınmak ve o davranışı aşırı derecede büyütmek gerekir. Çocuğun başkalarının cinsel organlarına ilgi göstermesi durumunda buraların kişilere özel yerler olduğunun ve bu durum karşındaki kişiyi rahatsız edebileceği söylenmelidir. Aynı şekilde kendisinin de özel yerlerine başkalarının dokunmasının da yanlış olduğunu ve bu konuda kişilere saygı gösterilmesi gerektiği anlatılmalıdır.**

Çocuğun bazı konularda gereğinden fazla bilgilendirilmesi ve uygun olamayan bazı şeyleri görmesi , çocukta cinsel olarak çok erken uyarılara neden olabilir. Bu durum çocuğun cinsel gelişimi açısından mahsurlu olabilir. Çocukların cinsel eğitimi ve süreci yaşa uygun alınan bilgiler ve öğrenilen konular ile ergenlik yıllarına kadar sürer . Bu durumda kız çocuklar için anne , erkek çocuklar için baba iyi bir öğretici olur. *Eğer bazı konularda gerekli eğitim verilmez ise çocukta etraftan duyduğu yanlış şeyler veya gereksiz bilgiler ile kendisini sıkıntıya sokabilir. Eksik kalan eğitim ve bilgilendirme çocukta yanlış düşüncelere , korkulara ve ilerleyen yıllarda sorunlu bir cinsel gelişime neden olabilir. Çocukların gelişimi sürecinde cinsel konular veya yaşa uygun meraklar yerini anormal ve çok abartılı uygun olmayan cinsel davranışlara bırakırsa veya bu durum çocuğun oyunlarında çok farklı ve sıradışı bir şekilde ortaya çıkarsa , o zaman bazı sorunlar var demektir. Bu durumda anne baba veya başka birinin yaşa uygun olmayan cinsel eğitiminin veya küçük bir ihtimal de olsa çocuğa yönelik cinsel istismarın olabileceği akla gelmelidir. Bu konuda anne babaların uyanık olmaları gerekir. Bir çocuk psikiyatristi ile durumu değerlendirmeleri gerekir.*

ÇOCUĞUMUN YERİNE BAZI KONULARDA BENİM DEVREYE GİRMEMİN SAKINCASI VAR MI ?

İnsanoğlu ilk doğduğu günden itibaren devamlı olarak kendi kabiliyet ve becerilerini geliştirme süreci içerisinde. Buna bağlı olarak doğuştan var olan mevcut kapasite özellikle hayatın ilk yıllarındaki çevresel ve fiziksel etkenlerinde devreye girmesi ile hızlı bir gelişme gösterir. Her birey yaşına uygun gelişme dönemlerini sağlıklı bir

şekilde geçerek, gerek motor becerilerini , gerek sosyal gelişimini , gerekse dil gelişimini çocukluk döneminde hızlı , daha sonra giderek yavaşlayan bir şekilde devam ettirir. Bu sınıflamalardan (motor , dil , sosyal gelişim) her birinin uygun ve tam olarak gelişmesi için bazı yönlendirmelerin yapılması ve bazı çevresel şartların sağlanması gerekir. Konunun bir çok ayrıntıları olmakla birlikte şu anda

kısmı olarak değinilecektir. **Özellikle çocuk bakımında söz sahibi olan annelerin çocuk üzerindeki davranış şekilleri çocuğun gelişimi açısından çok büyük önem arz etmektedir.** Bazı anneler çok aşırı derecede çocukları ile ilgilenirler , Bu durum çocuklarıyla hiç ilgilenmeyen annelerin durumu kadar çocuk için sıkıntılı olabilir. Genelde aşırı koruyucu ve kollayıcı anne babalar olmak üzere bazı ebeveynler çocuğun üzerine o kadar düşerlerki onun yaşına uygun gelişiminin de önüne geçerler . Çünkü çocuklar bu derece kendisinin yerine bazı şeyleri düşünen ve yapan anne babalar veya başka birisi olduğundan kendileri kabiliyet ve becerilerini kullanmaya gerek duymazlar . Çünkü bu durum onlar için daha kolay olmaktadır. Çocuğun yaşına uygun olarak kendi başına yemek yemesinden tutun , giyinmesi , okul dersleri , ev içerisindeki etkinlikleri gibi bir çok konuda anne babalar onların yaşına uygun yapabilecekleri noktalarda gereksiz yere devreye girerek çocuğun hem psikolojik olarak hem kabiliyet olarak uygun atılımları yapmalarını engellerler. Bu nedenle anne babalar çocuklarının normal gelişimini sağlamak için en başta onların yaşlarına uygun davranışları (bebeksi tavır ve hareketlere prim vermemeleri) gerekir. Şurası unutulmamalıdır ki Çocukların yaşlarına uygun rol almalarını yada almamalarını anne babaların onlara çizdiği rol belirler. Çocukları yerine bir çok davranışı üstlenen ve onların yaşına uygun sorumluluklar almasını sağlayamayan anne babalar , çocuklarına iyilik yaptıklarını zannetmelerine karşın , onların kabiliyet ve becerilerini kısıtladıklarının farkında değildirler. O nedenle gerek psikososyal gelişim gerek bedensel gelişim için bu durum önemlidir. Çocuğun yapması gereken aktiviteler ve görevlerin başlangıcında çocuğa yardımcı olmak uygun olur ama bu yardımın devamlı o görevi üstlenme şeklini alması ise zararlı olur. Yaşından daha büyük sorumluluklar vermekte aynı şekilde diğeri kadar sakıncalı olabilir. Anne babaların sağlıklı bir biyopsikososyal gelişim için bu dengeyi sağlamaları gerekmektedir.

ÇOCUĞUMUN DAVRANIŞLARINI AŞIRI KONTROL ETMEMİN NE GİBİ SAKINCALARI VARDIR?

Bazı anne babaların düştüğü en büyük hatalardan birisi de çocuklarını çok aşırı kontrol ve disipline etmeleridir. Bu genelde çok titiz ve hassas anne baba kişiliğinin olması durumunda karşımıza çıkmaktadır. **Özellikle bazı anneler çocukları hakkında her an ne yapıyor , ne ile meşgul oluyor , acaba bir problem var mı , bir şey olursa , başına bir iş gelirse ve buna benzer düşüncelerle devamlı çocuklarını düşünmekte ve çocuklarını her an kontrol etmeye çalışmaktadırlar** . Elbetteki her anne baba belli ölçülerde çocuğuna sahip çıkmalı ve çocuğunun o an nasıl bir durumda olduğunu merak etmelidir. Ama bunun ölçüsü çok fazla kaçırılırsa ve çocuklar çok aşırı kontrol edilemeye çalışılırsa , sıkıntının asıl önemli bir kısmını çocuklar çekmektedir. Yani çocuk her an kontrol edilme hissi ile yaşamakta bu da onlarda müthiş bir şekilde bir kaygı ve gerginlik oluşturmaktadır. Acaba hata yapar mıyım , acaba annem görür mü , acaba bu iş konusunda annem ne der , acaba bu yaptığım için eleştirilir miyim gibi düşüncelerle çocukların bu kontrol durumuna reaksiyon olarak kaygıları daha da artmaktadır . Hatta bu durumu bazen o kadar ileri boyutlarda görmekteyiz ki , bu kontrol ve bağımlılığa alışan çocuk annesinden ayrıldığı zaman sanki başına kötü bir şey gelecekmiş gibi endişe duyabilir. Bu durum onun ileride ayrılık kaygısı göstermesine de neden olabilir. Annenin kaygısı ve endişesi çocuğuda anlamsız bir şekilde kaygı ve sıkıntıya sokabilir . O nedenle **anne babaların çocuklarını belli ölçülerde kontrol etmeleri , onların bazı hatalarını görmezden gelmeleri (devam etme durumunda önlem almak şartı ile), onları bazı zamanlar kendi hallerine bırakmaları, her an nerede ne yapıyor düşüncesinden vazgeçmeleri , onlar için aşırı kaygı ve endişeye girmemeleri , çocuğun ufak tefek yanlışlarını tespit edip çocuğun yüzüne vurmamaları uygun olur** . Bu aşırı kontrol ve anne babaların aşırı disiplin ile beraber mükemmeliyetçi tavırları, çocukları anne babanın sözlerine karşı pasif bir direnç ve yalana itebileceği gibi çocuklarda tik , tırnak yeme , konuşma sorunları , altını ıslatma, altını kirletme vb gibi kaygı belirtilerine de yol açabilir. Anne babaları çocuklarını kontrol etme konusunda bu dengeyi iyi ayarlamaları gerekir. Aynı zamanda çok kontrol edilen ve çok eleştirilen çocuklarında kendi özgüvenlerinin eksik kalacağını ve sosyal olarak çekingen olabileceklerini ve anne babalarının bu aşırı kontrol ve isteklerinin de onları strese itebileceğinin hiç bir zaman unutulmaması gerekir. Her çocuğun kendi halinde olması gereken zamanların olduğu da unutulmamalı ve çocukların kontrol ve takibi onları bunaltmayacak ve kaygıya itmeyecek derecede olmalıdır.

ANNE VE BABANIN ÇOCUĞA FARKLI YAKLAŞIMLARINDA NE GİBİ SAKINCALAR VARDIR?

Anne-babalar , özellikle disiplin konusunda görüş birliğinde olmaya ve çocuğun yanında tartışmamaya özen göstermelidir. Aileden biri çocuğa sert davranırken, diğeri yumuşak davranmaya yeltenirse, çocuğun kişiliği dengeli gelişemez. Çift yönlü davranış çocuğu yalancılığa ve iki yüzlülüğe iter. Kendine güvenini azaltır ve başarısını düşürür.

Genelde anne babalar çocuğa davranışta tek bir çizgiyi tutturmakta zorlanırlar. Elbetteki anne babanın farklı kişilik yapıları , yetiştirme tarzları , anlayışları ve değişik farklılıkları olacaktır . Bu çocuğun yetiştirme ve zeka gelişiminde iyi yönde katkılar sağlayabileceği gibi , çocuğun eğitimi ve davranışlarının

yönlendirilmesinde anne babanın birbirinden habersiz veya tamamen farklı yaklaşımları çocukların psikososyal gelişiminde büyük sıkıntılar oluşturabilmektedir. Genelde çocuğun gelişim aşamalarından uygun bir şekilde geçmesi ve onun yaşa özgü eğitiminin tamamlanmasında anne babanın yaklaşımları ve çocuğu yönlendirmeleri önem kazanır. Bütün bunları şu şekilde örnek vererek açıklayabiliriz ; Bir anne aşırı hoşgörölü olabilir, baba ise tam tersi disiplin yönü ağır basabilir. Bu durumda çocuğun davranışları , konuşması , hal ve hareketleri tamamen iki farklı kutup tarafından yönlendirilmeye çalışılırsa çocukta davranış problemleri ve bazı psikolojik sorunlar yaşanabilir. Babanın koyduğu kuralı annenin bozması veya tam tersi babanın hoşgörölü gösterdiği bir davranışa annenin sınır koyması genelde çocuğun davranış olarak kararsız , çekingen , çelişkili ve tutarsız bir hale gelmesine neden olabilir. Çünkü çocuk gelişimini ve davranışlarını anne babasından iyi yönde veya kötü yönde aldığı uyarılar ile şekillendirir. Bu çocuğa yansıyan çelişkili ve tutarsız durum çocukta değişik kaygı belirtilerinin (tırnak yeme , tik , konuşma zorlukları , uyku ve yeme bozuklukları vb.) ortaya çıkmasını kolaylaştırabilir. Anne babaların mümkün olduğu kadar birbirlerini desteklemeleri , tutarsız davranmamaları , çocuğun yanında birbirinin uygulamalarını eleştirmemeleri gerekir. Bazı görüş farklılıkları olsa bile çocuğun olmadığı zamanlarda konuşularak ortak görüşün çıkması ve ortak söz birliğinin sağlanması gerekir. Çocuğun sağlıklı gelişiminde anne babaların birlikte , çelişkisiz ve tutarlı olmaları çok önemlidir. Aksi takdirde bu farklılıklar ve anne babanın çelişkili davranışları çocuk tarafından kullanılabilir. Çocuğun anne babayı yönlendirmesi bu farklı tutumlardan dolayı kolaylaşabilir. Anne babaların ortak fikir ve görüş birliği ile çocuklarını yönlendirmeleri gerekirken , tam tersi olarak çocuk , anne babayı yönlendirebilir. Bir başka noktada anne baba harici bir başka kişinin (genelde büyükanne , büyükbabanın) anne babanın koyduğu kuralları ihlal eden veya zayıflatan yaklaşımlarda bulunarak çocukların kurallara uymasını ve davranışlarının şekillenmesini engellemesidir. Anne baba arasındaki iletişim ve ortak karar alma mekanizması ne kadar iyi işler ve çocuğa yansıtılan davranışları ne kadar birbiri tarafından desteklenirse o kadar sağlıklı ve normal psikososyal gelişimli çocuklar olacaktır. Burada şunu da belirtmek yerinde olacaktır , çocuklara yansıtılan davranışların zaman aşımına uğrayarak değişikliklere uğraması uygun değildir. Yani anne bugün koyduğu kuralı bir hafta sonra bozuyor veya tam tersi bir tutum izliyorsa (sebepsizce gerekli bir neden olmadan) bu durum da çocukların gelişimini kötü yönde etkiler. çünkü çocuk bir hafta önce tepki almadığı bir davranıştan bir hafta sonra tepki aldığını görürse bu onun kendine güvenini azaltır, onu çekingen , tedirgin ve kaygılı birisi haline getirir. Yani çocuğun çevresinden (aile , arkadaş , okul ve öğretmen , sosyal çevre) devamlı tutarlı davranışları görmesi önemlidir.

ÇOCUĞUN CEZALANDIRILMA ŞEKLİ NASIL OLMALIDIR?

Çocuklarına güzel bir şekilde eğitim vermek ,onları hayata hazırlamak ve onları iyi yönlendirebilmek her anne babanın temel hedeflerinden bazılarıdır. Devam eden hayat içerisinde çocukların gerektiği şekilde iyi özellikler

kazanması , bazı yönlendirmeleri gerektirmektedir. Anne babanın her davranışının , yorumunun olaylar karşısındaki tavrının ve tepkisinin çocuk üzerinde bir etkisi vardır. Anne baba - çocuk arasındaki etkileşim devam eden çok önemli bir süreçtir. Ve bu etkileşimin kalitesi neredeyse çocuğun bütün hayatını etkiler. 6 aylık bir çocuk bile iyi bir şey yaptığında anne babanın göz teması ile onu desteklemesi veya kaşlarını çatarak istemediğini belli etmesi bir ödül-ceza şeklidir. Aslında günlük akıp giden hayat içerisinde anne babalar farkında olmadan çocuklarını ödüllendirmekte veya cezalandırmaktadırlar. Bazı durumlarda ise çocuklar hatalı ve yanlış bir şey yaptığı ve en önemlisi bunu tekrarladığı zaman anne babaların tepkisiz kalması o yanlışın devam etmesini sağlamaktadır. Zamanında müdahale edilmeyen hata devam edecek veya şekil değiştirebilecektir. Bazen de anne babanın yersiz ve aşırı tepki ortaya koyması veya tutarsız bir şekilde cezalandırması çocuktaki sıkıntıyı artırmakta ve yeni davranış sorunlarının ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Ayrıca devamlı kontrol edilmeye çalışılan ve bu kontrol havası içerisinde gerginliğe itilen çocuklarda da psikolojik sorunlar ortaya çıkabileceği göz önünde tutulmalıdır. O nedenle bebekken dahi anne babanın çocuğa uyguladığı cezalandırma şekli önemlidir. Ve çocuğun kişilik gelişiminde , sosyal gelişiminde ciddi tesirler bırakır. O nedenle biz çocuk psikiyatristlerini endişelendiren önemli noktalardan birisi de bu konuda anne babaların bilinçsiz bir şekilde uygulamalarda bulunmasıdır. Genelde çocukların yaşları ve yaptıkları hataların büyüklüğüne göre cezalandırılmaları uygun olmak ile birlikte genel yaklaşımları şu şekilde sıralayabiliriz. Cezalandırmanın aşamaları ve özellikleri nasıl olmalıdır

- 1- Çocukların ilk yaptığı hata eğer çok büyük sonuç doğurmayacak şekilde ise uyarı şeklinde (bu da bir cezalandırmadır) anne babanın müdahalede bulunması gerekir. Bu yeri geldiğinde anlık bir kaş çatılması şeklinde de olabilir. Bu çocuğa mesaj olarak yaptığı davranışın onaylanmadığı tepkisinin iletilmesidir.
- 2- Yapılan hatanın şiddeti artmış ise ve/veya tekrarlayan hatalar ise çocuk ile yaşına uygun bir şekilde bu durumun hatalı olduğu ve doğrusunun ne olduğu , davranışın tekrarı halinde zararının neler olacağı konuşulmalıdır. Bu açık olarak sizin tarafınızdan bu davranışın istenmediğinin belirtilmesidir.
- 3- Yapılan hatanın devamı durumunda , hatanın büyüklüğü ne olursa olsun anne baba tekrar çocuğu ile sevgi ve ılımlı bir ortam oluşturarak , çocuğa yönelik aşırı tepki ve yargılamadan kaçınarak konuşmalı ve çocuğa bu davranışın tekrarı halinde ne türlü cezaları alabileceğini belirtmelidir. Burada da çocuğun yaşı önem kazanmak ile birlikte anne babanın bu durumu onun ile konuşma tarzı ve üslubu önemlidir. Kesinlikle durum mücadele ve tartışma ortamına dönüştürülmemelidir. Çünkü bu ortam iki tarafa da zarar verecektir. İlerleyen dönemlerdeki ilişkiyi zedeleyecektir.
- 4- Konuşma ve söylenen cezalandırılma ikazlarına rağmen devam eden yanlışlarda anne babanın ısrar ile bahsettiği cezayı uygulaması gerekir. Burada Hemen şunu belirtelim ; anne babalar kesinlikle yapamayacağı cezalandırma yöntemini çocuğa söylememeli , ancak cezalandırmayı yapmak istemedikleri veya yapamadıkları zamanda hafifletici sebepler ile bir karşılık sonucunda affetmelidirler (örn:ceza

olarak dışarı parka götürülmeyecek çocuğa , odanı toparlarsan senin cezanı affedebilirim demek gibi). Cezalandırmanın şekli ise burada önem kazanmaktadır. Biz çocuk psikiyatristlerinin önerdiği cezalandırma yöntemi , çocuğun sevdiği şeylerden mahrum edilmesi şeklindedir. Fiziksel cezaların çocuklara uygulanması son derece sakıncalıdır ve çocukların anne baba ile ilişkisini zedelemekte ve ortamı daha gergin hale getirmektedir. Veya erken yatma , odasında yalnız olarak iki-üç dakika beklemesi gibi basit cezalandırma tekniklerinin kullanılmasında uygun olur. Ama cezalandırılma sırasında çocukların gururu incitilmeden ve özgüvenleri zedelenmeden uygun bir dil ve takdim ile bunun yapılması gerekir.

- 5- Aldığınız bütün önlemlere rağmen önüne geçilemeyen sıkıntılar için anne babaların bir uzmana başvurmayı ihmal etmemeleri gerekir. Çünkü bu durumlarda davranış bozukluğu , karşı gelme bozukluğu , dikkat eksikliği ve hiperaktivite durumu , çocukluk çağı depresyonları , uyum güçlükleri gibi sorunlar eşlik ediyor olabilir. Ek olarak şunu söylemek gerekir ki; anne babanın cezayı takdim şekli , daha önceleri çocuğa verdikleri eğitim , anne baba harici etkili kimselerin durumu(büyük anne büyük baba vb) , sosyal çevrenin özellikleri , okul çevresi , anne babanın birbirlerini desteklemeleri , anne babanın kişilik yapıları , çocuğa olan yakınlık dereceleri , arkadaş çevresi , büyük veya küçük kardeşin tutumu , anne babanın daha önce tutarlı cezalandırma şekilleri vb. gibi bir çok etken ile çocuğun davranışları , cezaya verdikleri tepki ve cezalandırılma sonucu elde edilen başarı durumu değişecektir.

EN GÜZELİ SEVGİYLE DİSİPLİN

O hayatta en sevdiğiniz varlık. Ama onun yaramazlıkları, söz dinlemezlikleri karşısında kimi zaman çaresiz kalıyorsunuz. Ona karşı çeşitli disiplin methodları uyguluyorsunuz; azarlıyorsunuz, hakaret ediyorsunuz belki de hiç yapmamanız gerekenleri yapıyor karanlık odalara kapatıyor ya da dövüyorsunuz. Bu davranışlarınız onun benliğinde derin yaralar açıyor. Size karşı hırs duymaya başlıyor. Ve yapma dediklerinizi, inadına daha fazla yapmaya başlıyor. Peki bu durumda ne yapmalısınız? Hiç "**sevgiyle disiplin**" kurmayı denediniz mi? Sevgi bir çok kapıyı açtığı gibi çocuğunuzla aranızda çözümsüz sorunların da kapısını açacaktır. Peki bunu nasıl yapabiliriz? diye soruyorsanız size bir kitap önerebiliriz. Bu konuda yazılmış en nitelikli ve anlaşılır kitaplardan biri olan **Fitzhugh Dodson'un** Kuraldışı Yayınları'ndan çıkan "**Sevgiyle Disiplin**" isimli kitabı açıklamalarıyla ve örnekleriyle anne ve babalar için bir başucu kitabi niteliğinde. Bu kitap sayesinde, doğumundan 21 yaşına gelinceye değin çocuğunuz üzerinde en etkili disiplin yöntemini "sevgiyle disiplini" uygulayabilirsiniz. Bu kitabın "Ödüllendirme Sistemi" isimli bölümünü sizlere sunuyoruz.

ÖDÜLLENDİRME SİSTEMİ

Çocuğunuza "doğru davranışlar" öğretmek için en etkili yöntem "**Pozitif Ödüllendirme**"dir. En etkili yöntem olmasına rağmen ne yazık ki anne babalar tarafından da en az kullanılanıdır. Simdi "**Pozitif Ödüllendirme**"nin hayvan eğitimi üzerindeki etkisini gösteren bir örneğini inceleyelim: Eskiden Los Angeles yakınlarında "Japon Hayvanat Bahçesi" denilen bir park vardı. Bu parkın görevlilerinden, hayvan psikologu Dr. Leon Smith, Japonya'nın Hokkaido adasından gelmiş vahşi ayılara basketbol oynamayı öğretmişti. Vahşi ayılar, adadan geldiklerinde doğal olarak basketbol hakkında fazla bir şey bilmiyorlardı. Dr. Sminth, yine de ayılara bazı anne babaların yaptığı gibi ne bağardı ne nutuk çekti ne de onları dövdü. Ne mi yaptı? Pozitif Ödüllendirme sistemini esas aldı. Yöntemi şöyleydi: Ayının kafesin içindeki basket potasına doğru yaptığı en küçük hareket bile ufak bir parça etle ödüllendiriliyordu. Ama kafesin diğer tarafına doğru giderse ne ödül ne de

ceza veriliyordu. Dr. Smith, bu sistemi aylar basketbol potasının yanına gelene kadar her gün sürdürdü. Daha sonraki etaplardaysa ayları topu yerden aldıklarında, potaya götürdüklerinde ve basket attıklarında ödüllendirdi. Anlaşılacağı gibi bu gelişmelerin hiçbiri tek bir derste gerçekleşmedi. Ama eğitimleri tamamlandıktan sonra Dr. Smith ne zaman kafesinin içine bir top atsa ayların biri koşup topu yakaladı ve potaya attı. Bu örnek basit olmasına rağmen anne babalar için çok önemli noktaları vurgulamaktadır. Dr. Smith'in neler yaptığını birlikte gözden geçirelim: İlk önce, aylardan hangi davranışları beklediğine karar verdi. Ayların topu alıp, basket atmaya öğrenmelerini istiyordu, bunun dışındaki tüm hareketler doktora göre istenmeyen davranıştı. İkinci olarak, yapılmasını istediği hareketler için bir ödül kararlaştırdı; bir parça et. Üçüncü olarak, ödülleri en son aşamada, ayı basketi attığında değil de, küçük miktarlarda her aşamada verdi. Bu küçük adımlar, Dr. Smith'e vahşi aylara basketbol oynamayı öğretme başarısını getirdi. Özetlersek, Pozitif Ödüllendirme sisteminin ana fikri; "İstenen davranışlar daima ödüllendirilmelidir ama istenmeyen davranışlara ödül yoktur. Ödüllendirilen davranışlar ise genellikle tekrarlanır." Bazı anne babalar yalnızca iyi davranışları ödüllendirme metodunu uygularken, bazıları da bilmeden bunun tam tersini uygular. Farkında olmadan, çocuklarını istenmeyen davranışları için "ödüllendirirler" böylece çocuklara aslında kendilerinden beklenenin tam tersini öğretirler. Milyonlarca anne baba çocuklarına bilmeden kötü insan olmayı öğretmektedir! Bir çok çocuk anne babasının istediği gibi davrandığında ödüllendirilir mi? Kucaklanıp, aferin denilir mi? Hayır! Zaten öyle davranması gerekiyordu diye düşünülür ve hiçbir şey söylenmez. Burada gözden kaçan; iyi davrandığında ödüllendirilmeyen çocuğun "Nasıl olsa aldırıyor" diyerek bu davranışını tekrarlamamaya yönlendirildiğidir. Bir de bu durumun tersini düşünelim: Çocuk iyi davranmak yerine, arkadaşına vurur, çorbayı isteyerek yere döker, kız kardeşine eziyet eder, annesinin çantasından para çalar, hiçbir şekilde itaat etmez. Özetle, yapılmaması gereken yüzlerce davranıştan birkaçını sergiler. Bunun sonucunda ne olur? Olumlu davrandığında ona aldırmayan anne babası yapmaması gereken davranışlar sergilediğinde hemen bütün dikkatlerini çocuklarına veriler. Onu azarlar hatta tokatlarlar. Anne babaların bu davranışını ben "Erimiş Çikolata Kanunu'na karşı gelmek" diye adlandırıyorum. Eğer ikisi arasında seçme şansı verilirse, çocuk tabii ki erimemiş çikolataya, erimemiş çikolataya tercih edecektir. Ama erimemiş çikolata yoksa erimişine "hiç yoktan iyidir" diye razı olacaktır. Aynı şekilde anne babasından ilgi görmeyen çocuk, hiç yoktan iyidir anlayışıyla azar işitmeye razı olacaktır. Bir çocuk için ne şekilde olursa olsun ilgi görmek en önemli şeydir. Anne babanın kızgınlığı çocuğa ödül etkisi yapar. İstemeden de olsa çocuklarına, kardeşine eziyet etmeyi, arkadaşları ile kavga etmeyi, para çalmayı ve daha yapmaması gereken pek çok şeyi öğrenir. Sonuçta pek çok anne baba çocuklarına öğretmek istedikleri şeylerin tam zıddını öğretir. Ödüllendirmeyerek, çocuklarının iyi davranışlarını köstekler, cezalandırarak da (negatif ilgiyle) kötü hareketlerini bilmeden destekler. Başka anne babaların düştüğü hataya düşmemek için ne yapmalıyız? Emekleme döneminden başlayarak ergenlik çağına kadar uygulayacağınız bir ödüllendirme sistemi geliştirmeliyiz. Bazılarınız, "Ama benim çocuğum sekiz yaşına geldi bile, şimdi ne yapacağım" dediğini duyar gibiyim. Endişelenmeyin. Çocuğunuz hangi yasta olursa olsun, bu sistemi uygulayabilirsiniz. Ama ne kadar erken baslarsanız sizin için o kadar kolay olur. Örneğin, delikanlılık çağına ulaşmış bir çocuk (ergenlik psikolojisinin doğal bir sonucu olarak) anne ve babasının her söylediğine karşı çıkacağı için işiniz çok zorlaşabilir. Bu bölümde, ödüllendirme sisteminizi nasıl kurabileceğinizin genel bir özeti, daha sonraki bölümlerde ise değişik yaşlarda uygulanabilecek değişik bakış açıları yer alacak. Diyelim ki sekiz yaşında bir çocuğunuz var ve siz ödüllendirme sistemini ilk defa olarak denemek istiyorsunuz. Nereden başlamalısınız? İlk olarak, çocuğunuz davranışlarını ve duygularını ayrı ayrı değerlendirmeye çalışmalısınız. Bir çocuğun duyguları derken; sevgi, sevinç, heyecan, öfke, keder ve korkudan bahsediyorum. Duyguları sadece çocuğunuza ait bir dünyadır. Onları ne etkileyebilir ne de değiştirebilirsiniz. Heyecanlanmak, korkmak, üzülme veya kızmak çocukların elinde değildir. Hiçbir çocuk duygularından sorumlu tutulamaz. Çünkü duygular davetsiz misafir gibidir. Davranışlar, ancak dışarıdan izlenebilir ve kontrol altında tutulabilir. Örneğin; öfkelenmek

çocuğun elinde değildir ama kızdığı anda arkadaşının gözüne kum atmak, kardeşine vurmak ya da oyuncak çalmak elindedir. Anne babalar çocuklarının duygularını kontrol altına alıp yönlendiremezler ama hareketlerini hem kontrol altına alabilirler hem de büyük ölçüde yönlendirebilirler. Çocuğunuza uygun bir ödüllendirme sistemi oluştururken, duygularını değil hareketlerini yönlendirmeyi amaçlıyoruz. Dikkat edilmesi gereken ikinci nokta; çocuğun sadece tanık olduğumuz hareketlerini hedef almaktır. Gözle görülmeyen, elle tutulmayan olaylarda anne baba etkili olamaz. Örneğin: kliniğime gelen anne babalara "çocuğunuzun sizi tedirgin eden yönleri nelerdir? Hangi davranışlarının değişmesini istersiniz?" diye sorduğumda, genellikle "sorumluluk sahibi değil" yanıtını alırım. Onlara "sorumluluk" ya da "saldırganlık" kavramlarının soyut olduğunu açıkladığımda ise sözlerini, "eşyalarını dolaba asmak yerine yerlere atıyor" ya da kardeşini dövüyor" olarak değiştirirler. Bu noktada elinizde, çocuğunuza uygun ödüllendirme sistemini yaratabilmek için çok değerli iki kural vardır. Birincisi; sisteminizi çocuklarınızın duyguları değil hareketleri üzerine kurmak, ikincisi ise; ödüllendirme sistemini sadece elle tutulur, gözle görülür davranışlara uygulamaktır. Uyulması gereken genel kurallar bunlardır. Simdi konuya daha fazla açıklık getirmek için hayali örneğimiz olan sekiz yaşındaki bir çocuk için iyi ve kötü karakter özellikleri oluşturdum. Sisteminizi oluştururken, üç ayrı liste yapmanızda fayda var:

A: Onayladığınız ve devam etmesini istediğiniz davranışlar.

B. Azalmasını istediğiniz davranışlar.

C. Daha fazla yapmasını istediğiniz davranışlar.

Bu üç listeyi söyle hazırlayabilirsiniz:

A. Onayladığınız ve devam etmesini istediğiniz davranışlar

1. İlginç sorular sorması. (Bu özelliğinin ona okul hayatında başarı sağlayacağını biliyorsunuz.)
2. Ev işlerine yardımcı olması. (Ama her zaman değil!)
3. Ara sıra sizi kucaklayarak sevgisini göstermesi.
4. Yakın arkadaşı ile kavga etmeden uzun süreli oyunlar kurabilmesi.

5. Giysilerini dolabına asması. (Bazen!)

B. Azalmasını istediğiniz davranışlar

1. Altı yaşındaki kardeşi ile ağız dalaşı başlatması.
2. Kardeşine vurması.
3. İstediklerini elde edemeyince bağırması.
4. Bazen itaatsizlik etmesi.

C. Daha fazla yapmasını istediğiniz davranışlar

1. Giysilerini dolabına aşması.
2. Ev ödevini ihmal etmemesi.
3. Kardeşi ile kavga etmeden oynaması.
4. Yatağını toplaması.

İlk listedeki maddeler çocuğunuzun zaten yaptığı şeylerdir, sizin yapacağınız, bu davranışlar için bir ödül saptamaktır. Unutmayın; "Ödüllendirilen davranışlar mutlaka tekrarlanır. "Önemli olan çocuğunuzun ödüllendirilecek davranışlarını düzenli olarak tekrarlaması değil her tekrarladığında ödüllendirilmesidir. Örneğin, giysilerini dolaba her gün değil de haftada iki kere asıyor diyelim; siz de o zaman onu iki kere ödüllendirerek bu hareketini tekrarlama isteğini güçlendiriniz. Pozitif Ödüllendirme sistemi oturmuş iyi alışkanlıklar oluşturmaya yöneliktir. İki türlü ödül vardır. Manevi olanlar, taktir etme, öpücük, kucaklama vb. ödüllerdir. Sisteminize erken yasta başlarsanız, isinizin çok kolaylaştığını ve manevi ödüllerin hemen her zaman yeterli olduğunu, maddi ödüle ancak çok özel durumlarda ihtiyaç duyduğunuzu göreceksiniz. Örneğin, sekiz yaşındaki çocuğunuz ilginç bir soru sorduğunda: hemen, "Ne kadar akılcıca bir soru, bunu düşünmek için çok akıllı olmak gerekir" diyebilirsiniz. Eğer evde size yardımcı olduysa, yine buna benzer iltifatlarla bulunabilirsiniz. Ya da son zamanlarda size özellikle yardım ediyorsa, "Bugünlerde bana çok

yardımcı oldun, ben de sana bir şey ikram etmek istiyorum, hadi dondurma yemeye gidelim" diyebilirsiniz. Eğer, eve çağırdığı arkadaşı ile uzun süre güze güzel oynadıysa, "çocuklar, çok güzel oynuyorsunuz, aferin, hadi dondurma yemeye gidelim" diye bir sürpriz yapabilirsiniz. Çocuğunuz, istediğiniz bir davranışı öğrenirken, başlangıçta her sefer onu ödüllendirmeyi ihmal etmeyin. Yapması gerekeni öğrendikten sora ise onu aralıklarla ödüllendirmelisiniz. Örneğin, arkadaşı ile kavga etmeden oynadığı için her seferinde onu ödüllendirmeyin. Bunu beklemediği bir zamanda yapın. Eğer, "Bizi birlikte güzel güzel oynadığımız halde niçin dondurma yemeye götür mü yorsun?" diye mızızlanırsa; "Özel ödüller özel zamanlar içindir" demekten kaçınmayın. Ödülün zamanını ve şeklini çocuk değil siz kararlaştırmalısınız. Çocuğunuzun arzu edilen davranışlarını ödüllendirmek sadece onu bu davranışları tekrarlamaya yönlendirmez, sizin üstünüzde de olumlu etki yapar. Siz de sürekli ödüllendirebileceğiniz bir davranış aramaya baslarsınız. Böylece, bilinçaltınızda kendinizi pozitif olaylara konsantre olmaya alıştıırırsınız. Ne yazık ki bazı anne babalar bunun tam tersini yapar; Çocuklarını cezalandırmak için izlerler. Siz böyle yapmayın! Çocuklarınızı iyi işler yaparken "yakalayın" ve onları ödüllendirin! Unutmamalısınız ki: "balla, sirkeyle yakaladığınızdan daha fazla sinek yakalarsınız." Dört yaşındaki çocuğu için benden yardım isteyen babayı örnek alalım: çok yaramaz olan bu çocuk, gittiği anaokulunda arkadaşlarını dövüp ellerinden oyuncaklarını alıyor ve hiç laf dinleliyormuş. Babaya çocuğun olumlu yanlarını görmesini önerdim. Çünkü çocuğunda - cezalandırmak için- sürekli olumsuz öğeler aramak yerine onun iyi özelliklerinin de olduğunun farkına varmalıydı. Babaya su soruyu yönelttim: "Çocuğunuzun onayladığınız ve sürdürmesini istediğiniz davranışları nelerdir?" İnanır mısınız, babası dört yaşındaki oğlu için söyleyecek olumlu tek bir şey bulamadı! O zaman fikrini değiştirmesi için şu noktalara dikkatini çektim: Oğlu anaokuluna her gün isteyerek ve severek gidiyordu, çok enerjikti, başka çocukların onu ezmesine izin vermiyordu. Bunları duyunca baba çocuğunun her hareketinin kötü olmadığını farkına vardı. Olumlu ödüllendirme sistemimize babayı bu konularda ödül vermeye teşvik ederek başladım. Hayatında babasından ilk defa olarak iltifat gören çocuk onu daha iyi dinlemeye başladı. sistem yerine oturduğunda babanın, çocuğunu nasıl ödüllendireceğini planladık. Şimdi yine- sekiz yaşındaki çocuk- örneğimize dönelim: onun iyi davranışlarından söz ettik, konu istemediğimiz ya da daha az yapmasını istediğimiz davranışlara geldi. Çocuğumuzun davranışlarını değiştirmek istiyoruz ve öğrenilmesi gereken davranışlar için ödüller belirlememiz gerekiyor. Her şeyden önce, çocuğumuzun ödül saydığı şeylerin; kişilerin, yerlerin, eşyaların ve aktivitelerin tam bir listesini çıkarmalıyız. Aşağıda Dr. Paul Clement'in izniyle yayınladığımız, anne babaların doldurması gereken bir liste bulacaksınız. Ödüller (anne babalar için anket) Çocuğumuzu tam olarak anlayabilmemiz için onun önem verdiği kişileri, yerleri, eşyaları ve aktiviteleri bilmemiz gerekir. Bunları, aynı zamanda ödül olarak da kullanabiliriz. İster yeni öğrettiğimiz, ister daha fazla yapılmasını istediğimiz bir davranış olsun, eğer onu ödüllendirirsek bu davranış sıklıkla tekrarlanacaktır.

1. Kişiler :Hafta içinde, çocuğunuzun en fazla zaman geçirdiği on kişinin listesini yapın. Zamanını en çok geçirdiği kişiyi ilk sıraya ikinci kişiyi ikinci sıraya vb. Ardından çocuğunuzun daha fazla zaman geçirmesi gerektiğine inandığınız kişilerin listesini yapın. Bu listeye, çocuğunuzun daha fazla zaman geçirmek isteyeceği kişileri de yazabilirsiniz.
2. Yerler : Çocuğunuzun hafta içinde zamanını en fazla geçirdiği yerlerin listesini yapın. (Ev, sokak, mutfak, park, sınıf, odası vb.) Şimdi de çocuğunuzun daha fazla zaman geçirmek istediği yerlerin listesini yapın.
3. Şeyler : Çocuğunuzun, hafta içinde en fazla zaman geçirdiği on şeyin listesini yapın. (Oyuncaklar, TV, evdeki hayvanlar, kitaplar, bisiklet, bebekler vb.) Çocuğunuzun çok istediği halde sahip olamadığı ya da yapma sansının olmadığı şeylerin listesini yapın. Aşağıdaki listeye çocuğunuzun en sevdiği on yiyecek ve içeceğin adlarını yazın. Bu listeye seker, çikolata gibi her zaman yemesine izin vermediğiniz şeyleri de ekleyin.

4. Aktiviteler : Çocuğunuzun hafta içinde en çok zaman ayırdığı aktiviteleri sırasıyla yazın. (Televizyon seyretmek, kitap okumak, sporla ilgilenmek vb) Böyle bir listenin çocuklarınızı daha yakından tanımak için size yardımcı olduğunu göreceksiniz. Anne babalar, çocuklar hakkında genellikle bilinçli olarak bu listedeki gibi düşünceler üretmezler. Listeleri yaptıktan sonra bu dört ana maddenin çocuğunuzun hayatında ne kadar önemli bir yer tuttuğunu ve belki de bu maddelerin bazılarını ödül olarak kullandığınızı göreceksiniz. Anne babalara bu listeleri yaptırmamın en önemli nedeni, onlara, çocuklarının her birinin ne kadar özel olduğunu hatırlatmaktır. Her çocuğa uygulanabilecek bir ödül listesi yoktur. Bir çocuğa ödül görünen, diğer çocuğa ters etki yapabilir. Her çocuğun hoşlandığı kişiler, yerler ve aktiviteler farklıdır. Simdi elinizde ödül olarak kullanabileceğiniz şeylerin listesi var. Çocuğunuzun, yapmamasını istediğiniz hareketlerinin listesine geri dönelim. Buradaki en önemli konu maddeleri tek tek çözümlenmeye çalışmaktır. Diyelim ki artık kardeşi ile dövüşmemesini istiyorsunuz. Önce, buna neyin sebep olduğunu bulmaya çalışın. Eğer her dövüşten sonra çocuklarınızdan birini ya da ikisini birden cezalandırıyorsanız, demek ki siz farkında olmadan "Erimiş Çikolata" ilkesini uyguluyorsunuz. Negatif ilginiz, istemediğiniz halde çocuklarınızı ödüllendiriyor ve onları dövüşmeye teşvik ediyor. İlk adım, negatif ilgiyi derhal keserek bu tarz ödüllendirmeyi durdurmaktır. Planınızın diğer yanının uygulayarak, çocuklarınızın arasındaki arkadaşlığı güçlendirmeye çalışın. Arkadaşça davrandıkları zaman çocuklarınızı ödüllendirerek bu duyguyu güçlendirmek istiyorsunuz. Bunun için aşağıdaki programı uygulayabilirsiniz:

1. Sabah, çocuklar okula gitmeden önce bir ödül.
2. Akşam yemeğinden sonra, değişik zamanlarda iki ödül. Ödüllerin en fazla etkili olduğu zaman, istenen davranışların yapıldığı andır. Size düşen görev sabah ve akşam çocuklarınızı dövüşmediği ve iyi geçindikleri zamanı bulmaktır! Daha önce söylediğim gibi anne baba olarak en büyük göreviniz; çocuklarınızı en iyi şekilde davranırken "yakalamaktır!" Böyle zamanlarda çocuklarınızı ödüllendirirken, "Sizi birbirinizle iyi geçinirken görmek çok güzel!" demeyi unutmayın. Artık "dövüşmedikleri zaman ödül, dövüştükleri zaman hiç bir şey" düzenini kurduk. Ama "Dövüşürken onları nasıl durdurayım?" dediğinizi duyar gibiyim. Bunun çözümünü kitabın ilerleyen bölümlerinde açıklamaya çalışacağım. Aşağıdaki üç maddeden birine girmiyorsa, yapılması gereken, çocuklarınızı "kötü" davranışlarına aldırılmamaktır.
 1. Kendine ve başkasına zarar veriyor;
 2. Eşyaya- eşyalara zarar veriyor;
 3. Sizi sinirlendiriyor. Bu üç kategoriye giren davranışların, çocuğun yaşına göre getirilecek çözümlerini kitabın ilerleyen bölümlerinde uzun uzun anlatmaya çalışacağım. Sakin beni yanlış anlayarak, "Çocuğunuz ne yaparsa yapsın aldırma!" dediğimi sanmayın. Çocuğunuz, duvarlara resim yapıyorsa ya da piyanonun üstüne ismini kazıdıysa, bunlar tabii ki durdurulması gereken davranışlardır. Benim bu bölümde vurgulamak istediğim; pozitif davranışları ödüllendirerek, (hele de erken yasta baslarsanız) kurmak istediğiniz disiplin programında kendinize büyük kolaylık sağlayabileceğinizdir. Sıkça duyduğum bir soru;"Bu çocuklara rüşvet vermek değil midir?" Kesinlikle HAYIR. Rüşvet: meşru olmayan bir iş yaptırmak için verilen para ya da armağandır. Bizim burada ödüllendirdiğimiz davranışlar, başkasının canını acıtmamak ödev yapmak, ortalığı toplamak gibi yararlı davranışlardır. Anne babalar çalıştıkları isten maaş ve ikramiye alırlar. Çocuğumuzu yaptığı iyi hareketler için ödüllendirirken biz de aynı mantığı kullanmalıyız. Kardeşine vurmamayı öğrenmeyi, ortalık toplamayı, ödev yapmayı "is"e, bizlerin onlara verdiği ödülleri ise "maaş"lara benzetebiliriz. İş yaparak kazanılan paraya nasıl "rüşvet" denemezse aynı şey çocuklarımıza verdiğimiz ödüller için de geçerlidir. Ödüllerin arasını açarak, ara sıra ödül vermeye başladığımız da ise çocuğumuza ödül almaktan değil, sadece iyi bir iş yapmış olmaktan mutluluk duymayı öğretiriz. Amacımız; çocuklarımızın sorumluluk sahibi, kendi kendilerini ödüllendirebilen yetişkinler olmalarıdır. Pozitif

Ödüllendirme sistemini ne kadar çok kullanırsak, diğer disiplin yöntemlerine o kadar az ihtiyaç duyarız. Çünkü: başa çıkılması gereken kötü hareketler de o derece azalır.

ÇOCUĞUNUZA SÖZ HAKKI VERİN!

Çünkü Söz hakkı verilen çocuk aşağıdaki nitelikleri kazanır;

- Söz hakkı olan ve dinlenen çocuk anne ve babasıyla daha sağlıklı iletişim kurmayı başarır.
- Dinlendiğini fark eden çocuk daha huzurlu olur.
- Çocuğun kendini ifade etme yeteneklerinde önemli bir artış olur.
- Anne babalar kendini anlatıp ifade edebilen çocuklarının problemleri, korkuları, beklentileri hakkında daha geniş bilgiye sahip olur ve ona daha fazla yardımcı olabilirler.
- Söz hakkı tanınan çocuk ileriki yaşamında problemleri konuşarak çözmeyi öğrenir. Bu da ona, meslek ve aile yaşamında IQ' su yüksek bir insan olarak daha büyük başarılar sağlar.
- Kendini sözel olarak ifade edebilen bir çocuk, kendi problemlerini kendi ürettiği çözümlerle çözünce önemli oranda özgüven kazanır.
- Çocuğun kendini ifade edebildiği ailelerde kavgalar daha az olur.
- Kendini sözlerle ifade edebilen çocuk mutlu bir çocuktur.
- Çocuk duygularını, düşüncelerini sözcüklerle anlatabildiğinde daha az şiddete yönelir. Kardeşi ve arkadaşlarıyla arasında daha sağlam dostluklar ve sevgi köprüleri kurulur.
- Kendini ifade edebilen çocuk, yaratıcı enerjisini, fark edilmek, değer görmek için bir sürü oyun oynayıp yaramazlık yaparak değil, daha üretici ve yararlı faaliyetlere harcar. Bu da onun kişisel, kültürel gelişimine büyük katkı sağlar.
- Kendisine söz hakkı tanınan çocuk sevildiğini hisseder. Yüreğinde sevgiyi çoğaltır ve sevgi dolu bir kişilik geliştirir.
- Söz hakkı tanınan çocuk ileriki yaşlarında bağımsız, sorumluluk sahibi, üretici, özgüveni tam bir birey olarak topluma kazandırılır.

KİMSE KİMSEYE YAŞAMAYI ÖĞRETEMEZ

Anne ve babaların kabul etmeleri gereken bir şey vardır ki, kimse kimseye yaşamayı öğretemez. Herkes hayatı kendi yaşayarak öğrenir. Anne ve babalar kendi gençliklerini düşünürlerse, kendi yaptıkları hataların önemli bir bölümünün, büyükleri tarafından daha önce uyarıldıkları konularda olduğunu hatırlayacaklardır.

Genç insan hata yaparak bu dünya içinde kendi gücünün sınırlarını tanır. Bu anlamda her hata gelişme yolunda bir aşamadır. Bunun için iki şart vardır:

- 1- Hatalardan ders alarak ileriye doğru bir adım atılması ve aynı hatanın tekrarlanmaması .
- 2- Bütün hayatı içine alacak ve hayatın akışını olumsuz yönde etkileyecek hatalar yapılmaması. Uyuşturucu kullanımı gibi.

Bütün anne ve babalar bu iki şartı göz önünde bulundurarak çocuklara ve gençlere "kendi hatalarını" yapma, sonuçlarını yaşama ve hayatı öğrenme şansı verilmesi gerektiğini içlerine sindirmelidirler.

Unutmayın ki, hoşgörü, karşınızdakini istediğiniz gibi olmaya zorlamak değil, kendi istediği gibi mutlu olmasına imkan verme büyüklüğüdür.

SEVGİLİ ANNECİĞİM

Daha karnındayken benimle konuştuğun ve bana arkadaşlık ettiğin için ,
"Doğduğun gün hayatımın en güzel günüydü." dediğin için ,
Pişiklerimi pudralayarak beni rahatlattığın için,

Kocaman sarılmaların ve öpücüklerin için,
Ben öğreninceye kadar sonsuz kere "anne... anne...anne..."yi tekrarladığın için,
Gömleğimin kollarını kullanmayayım diye burnumu silmek için elinde bir mendille peşimde koştuğun için,
Daima "Neden? Neden?Neden?" sorularını sormamı teşvik ettiğin için ,
Piyeste söylemem gereken tek satırı unutunca, seyirciler arasında oturduğun yerden fısıldayarak hatırlattığın için ,
Harika gülümsemelerin için ,"Benim en iyi arkadaşım" olduğun için ,
Bana güvendiğin için ,
uzaktan seven bir anne olmadığın için,
Hasta olduğum günlerde bütün gece başımda beklediğin için,
Benimle güldüğün ,benimle ağladığın için,
"Seni seviyorum" dediğin için,
"Ben sana söylediğim !"lerini dilinin ucuna gelse de yuttuğun için ,
Üniversiteyi kazanıp uzaklara gittiğimde,gözyaşlarını gizlemeden beni özleyeceğini söylediğin için,
Eğitimin bütün kitli kapıları açacağını öğrettiğin için,
İhtiyacım olduğunda daima orada olduğun için,
Hiç bir şeyin kolay elde edilmeyeceğini,başarının çok çalışmak gerektirdiğini öğrettiğin için,
Hayatın en güzel yıllarını bana adadığın için,
Bana sevgimi ifade etmeyi öğrettiğin için,

"Benim biricik annem sen olduğun için
TEŞEKKÜRLER..."

Ve hepsinden çok evrendeki" En iyi anne"olduğun için
TEŞEKKÜRLER

PULSUZ DİLEKÇE

Sevgili Anneciğim , Babacığim ;
Bütün duygu ve düşüncelerimi dile getirebilseydim , size şunları söylemek isterdim :
Sürekli bir büyüme ve değişme içindeyim . Sizin çocuğunuz olsam da sizden ayrı bir kişilik geliştiriyorum .

Beni tanımaya ve anlamaya çalışın .

Deneme ile öğrenirim . Bana ayak uydurmakta güçlük çekebilirsiniz . Oyunda , arkadaşlıkta ve uğraşlarımda özgürlük tanıyın . Beni her yerde , her zaman koruyup kollamayın . Davranışlarımdan sonuçlarını kendim görürsem daha iyi öğrenirim . Bırakın kendi işimi kendim göreyim . Büyüdüğümü başka nasıl anlarım ?

Büyümeyi çok istiyorsam da ara sıra yaşımdan küçük davranmaktan kendimi alamıyorum . Bunu önemsemeyin . Ama siz beni şımartmayın . Hep çocuk kalmak isterim sonra . Her istediğimi elde edemeyeceğimi biliyorum . Ancak siz verdikçe almadan edemiyorum . Bana yerli yersiz söz de vermeyin . Sözüünüzü tutmayınca sizlere güvenim azalıyor .

Büyümeyi çok istiyorsam da ara sıra yaşımdan küçük davranmaktan kendimi alamıyorum . Bunu önemsemeyin . Ama siz beni şımartmayın . Hep çocuk kalmak isterim sonra . Her istediğimi elde edemeyeceğimi biliyorum . Ancak siz verdikçe almadan

edemiyorum . Bana yerli yersiz söz de vermeyin. Sözüünüzü tutmayınca sizlere güvenim azalıyor .

Bana kesin ve kararlı davranmaktan çekinmeyin . Yoldan saptığımı görünce beni sınırlayın . Koyduğunuz kurallar ve yasakların hepsini beğendiğimi söyleyemem . Ancak , hiç kısıtlanmayınca ne yapacağımı şaşırıyorum . Tutarsız davrandığınızı görünce hem bocalıyor , hem de bundan yararlanmadan edemiyorum .

Öğütlerinizden çok , davranışlarınızdan etkilendiğimi unutmayın . Beni eğitirken ara sıra yanlışlar yapabilirsiniz .

Bunları çabuk unuturum . Ancak birbirinize saygı ve sevginizin azaldığını görmek beni yaralar ve sürekli tedirgin eder .

Çok konuşup çok bağırmayın . Yüksek sesle söylenenleri pek duymam . Yumuşak ve kesin sözler bende daha iyi iz bırakır . " Ben senin yaşında iken ..." diye başlayan söylevleri hep kulak ardına atarım .

Küçük yanlışlarımı büyük suçmuş gibi başıma kakmayın . Bana yanılma payı bırakın . Beni , korkutup sindirerek , suçluluk duygusu aşılayarak uslandırmaya çalışmayın . Yaramazlıklarım için beni kötü çocukmuşum gibi yargılamayın .

Yanlış davranışım üzerinde durup düzeltin . Ceza vermeden önce beni dinleyin . Suçumu aşmadığı sürece cezama katlanabilirim.

Beni dinleyin . Öğrenmeye en yatkın olduğum anlar , soru sorduğum anlardır . Açıklamalarınız kısa ve özlü olsun . Beni yeteneklerimin üstünde işleri zorlamayın . Ama başarabileceğim işleri yapmamı bekleyin . Bana güvendiğinizi belli edin . Beni destekleyin ; hiç değilse çabamı övün . Beni başkalarıyla karşılaştırmayın ; umutsuzluğa kapılıyorum .

Benden yaşımın üstünde olgunluk beklemeyin . Bütün kuralları birden öğretmeye kalkmayın ; bana süre tanıyın . Yüzde yüz dürüst davranmadığımı görünce ürkmeyin . Beni köşeye sıkıştırmayın ; yalana sığınmak zorunda kalırım . Sizi çok bunaltsam bile soğukkanlılığınızı yitirmeyin . Kızgınlığınızı haklı görebilirim , ama beni aşağılamayın . Hele başkalarının yanında onurumu kırmayın . Unutmayın ki ben de sizi yabancıların önünde güç durumlara düşürebilirim .

Bana haksızlık ettiğinizi anlayınca açıklamaktan çekinmeyin . Özür dileyişiniz size olan sevgimi azaltmaz ; tersine , beni size daha çok yaklaştırır . Aslında ben sizleri olduğunuzdan daha iyi ve daha değerli görüyorum . Bana kendinizi yanılmaz ve erişilmez göstermeye çabalamayın . Yanıldığınızı görünce üzüntüm büyük olur .

Biliyorum , ara sıra sizi üzüyor , belki de düş kırıklığına uğratiyorum . Bana verdikleriniz yanında benden istediklerinizin çok olmadığını da biliyorum . Yukarı da sıraladığım istekler size çok geldiyse bir çoğundan vazgeçebilirim ; yeter ki beni ben olarak seveceğinize olan inancım sarsılmasın .

Benden " Örnek Çocuk " olmamı istemezseniz , ben de sizden kusursuz ana-baba olmanızı beklemem . Sevecen ve anlayışlı olmanız bana yeter .

Sizin çocuğunuz olarak doğmak elimde değildi . Ama seçme hakkım olsaydı , sizden başka kimsenin çocuğu olmak istemezdim .

Sevgiler
Çocuğunuz

BİR HİKAYE

Küçük Sevim, evlerinin önündeki rengarenk çiçeklerle süslü bahçeye girdi. Yüreği sevinçten hopluyordu. İçinden; "Annem çiçekleri sever; şimdi bir demet yapıp götürsem kim bilir ne kadar sevinir? 'Kızım beni hatırlamış ' diye yanağıma bir de teşekkür öpücüğü kondurur." Diye düşündü.

Bu mesut hayal içinde çiçekleri topladı. Onları küçücük elleriyle tek tek bir araya getirip demet yaptı. Anneciğini daha çok mutlu etmek için mutfağa koştu. Raftan bir bardak aldı. Çiçek demetini içine yerleştirdi. Sonda da su ilave etti.

Sevinçten zıplayarak mutfaktan çıkarken elindeki bardak kaydı; yere düşüp paramparça oldu. Çiçekler etrafa saçıldı. Annesi, yandaki odadan kırılan bardağın sesini duymuş, dışarı fırlamıştı. Küçük Sevim korkudan de diyeceğini bilemedi. Anne yerdeki cam kırıklarını görünce sinirinden deliye döndü. Ve küçük kızının niyetini sormadan dövmeye başladı. Kızcağız neye uğradığını şaşırmış, can havliyle, "Anneciğim ne olursun vurma!" diye yalvarıyordu. Kızgınlığı hala geçmemiş olan anne, hem bağılıyor hem de vuruyordu. "Seni eşşek seni o güzelim bardağı kırarsın ha! Bu dayak senin aklını başına getirir."

Takdir ve öpücük beklerken, bir ton dayak yiyen küçük Sevim, annesine içinden kin beslemeye başladı. Ona bir daha çiçek hediye ettiğini gören olmadı.